

Arbetsmiljöverket
Osund konkurrens
Elmia: Transportmässa

Innehåll

- Om undersökningen
 - Bakgrund och syfte
 - Genomförande
- Resultat
 - Upphandlare/Beställare
 - Anbudsgivare/Arbetsgivare
 - Arbetstagare/Chaufförer
- Slutsats
- Bilaga: Öppna svar i Word

Om undersökningen

Bakgrund och syfte

- Regeringen har uppdragit åt Arbetsmiljöverket att under 2015-2018 stärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljölagen för att få konkurrensfördelar. För att ta reda på intressenternas vilja och förmåga att medverka för hållbart och sunt arbetsliv behöver Arbetsmiljöverket därför delta i olika sammanhang såsom vid olika mässor, seminarier etc. Syftet med denna undersökning är att ta reda på attityder och beteende inom transportbranschen.

Genomförande

- Målgruppen är deltagare på Elmia transportmässa i augusti 2016. Tre målgrupper ingår:
 - Beställare/Upphandlare
 - Anbudsgivare/Arbetsgivare
 - Chaufförer/Arbetstagare
- Metoden för genomförandet var intervjuer via iPads som delades ut vid Arbetsmiljöverkets monter på mässan. Totalt genomfördes 144 intervjuer fördelade efter 16 beställare, 55 arbetsgivare och 73 arbetstagare.
- Undersökningen genomfördes 24 – 25 augusti, 2016.

Övrigt

- Öppna svar redovisas i sin helhet per avgivet svar i Word.
- Diagrammen visar andelar av dem som besvarat respektive påstående. Avrundningar kan göra att resultatet inte alltid summerar till 100 procent.

Resultat – Upphandlare/Beställare

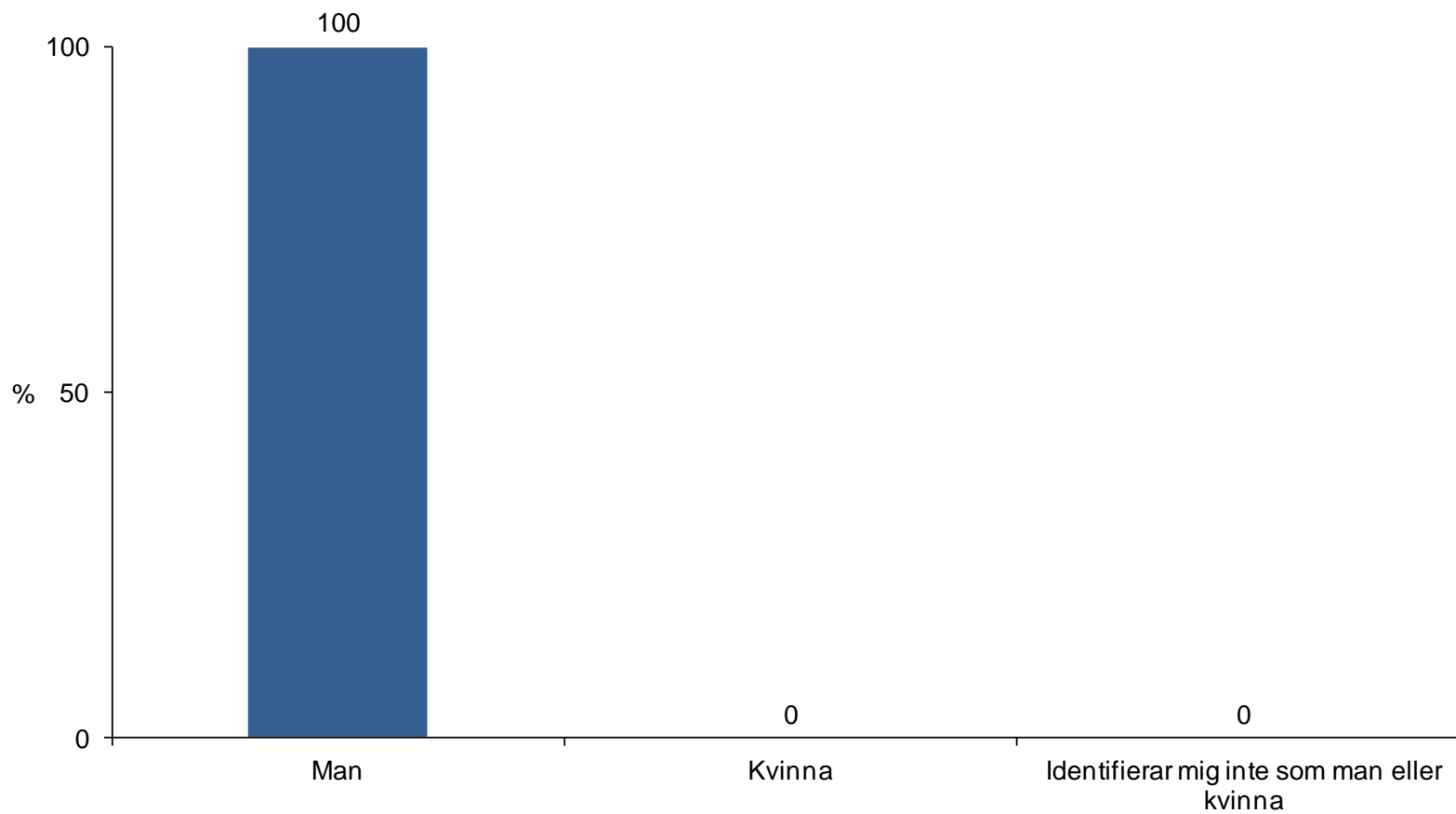

Resultat – Om respondenten

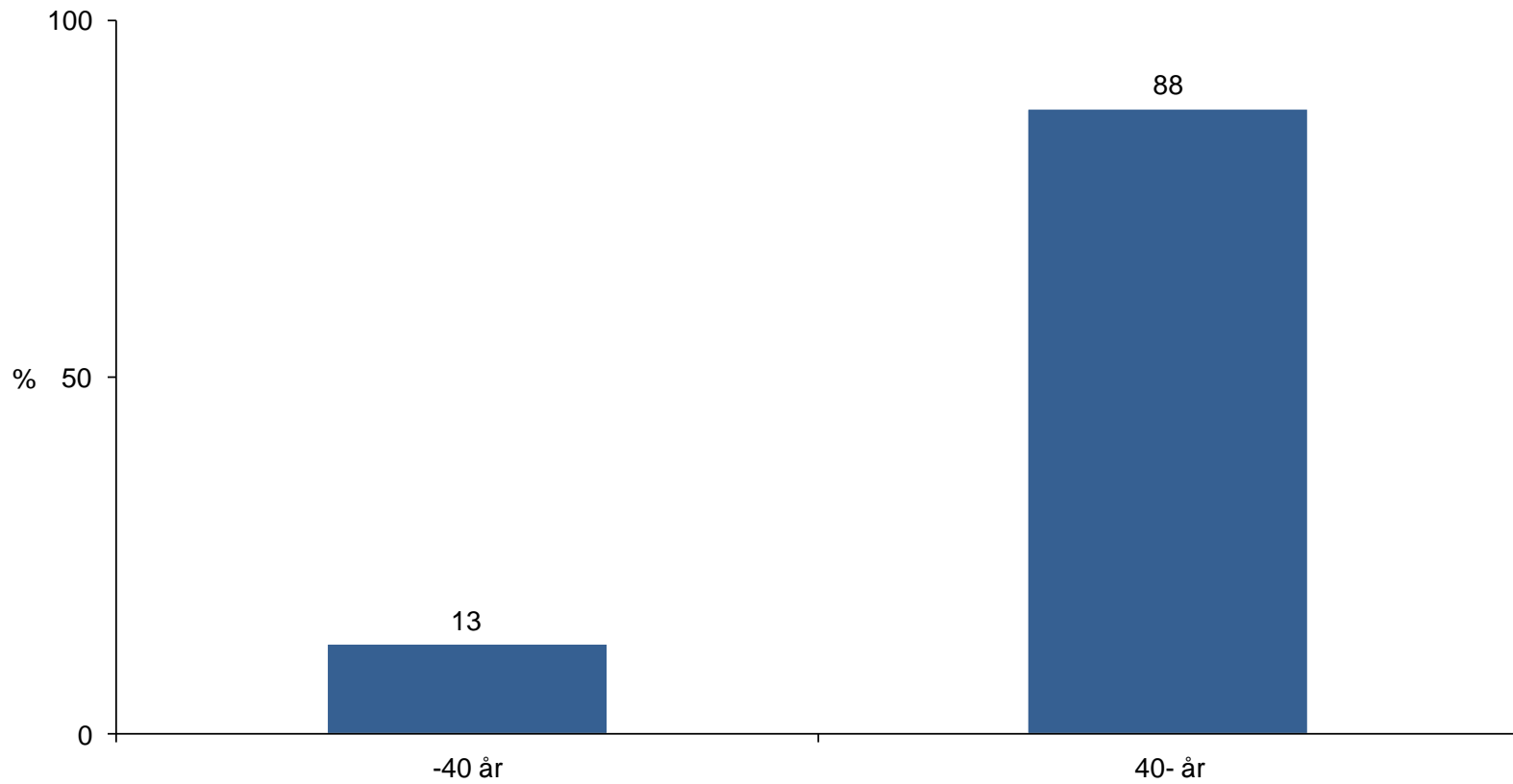
Sammanfattning: Respondenterna

- Samtliga respondenter i målgruppen är män.
- 88 procent är över 40 år.
- 75 procent är anställda.
- 31 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.

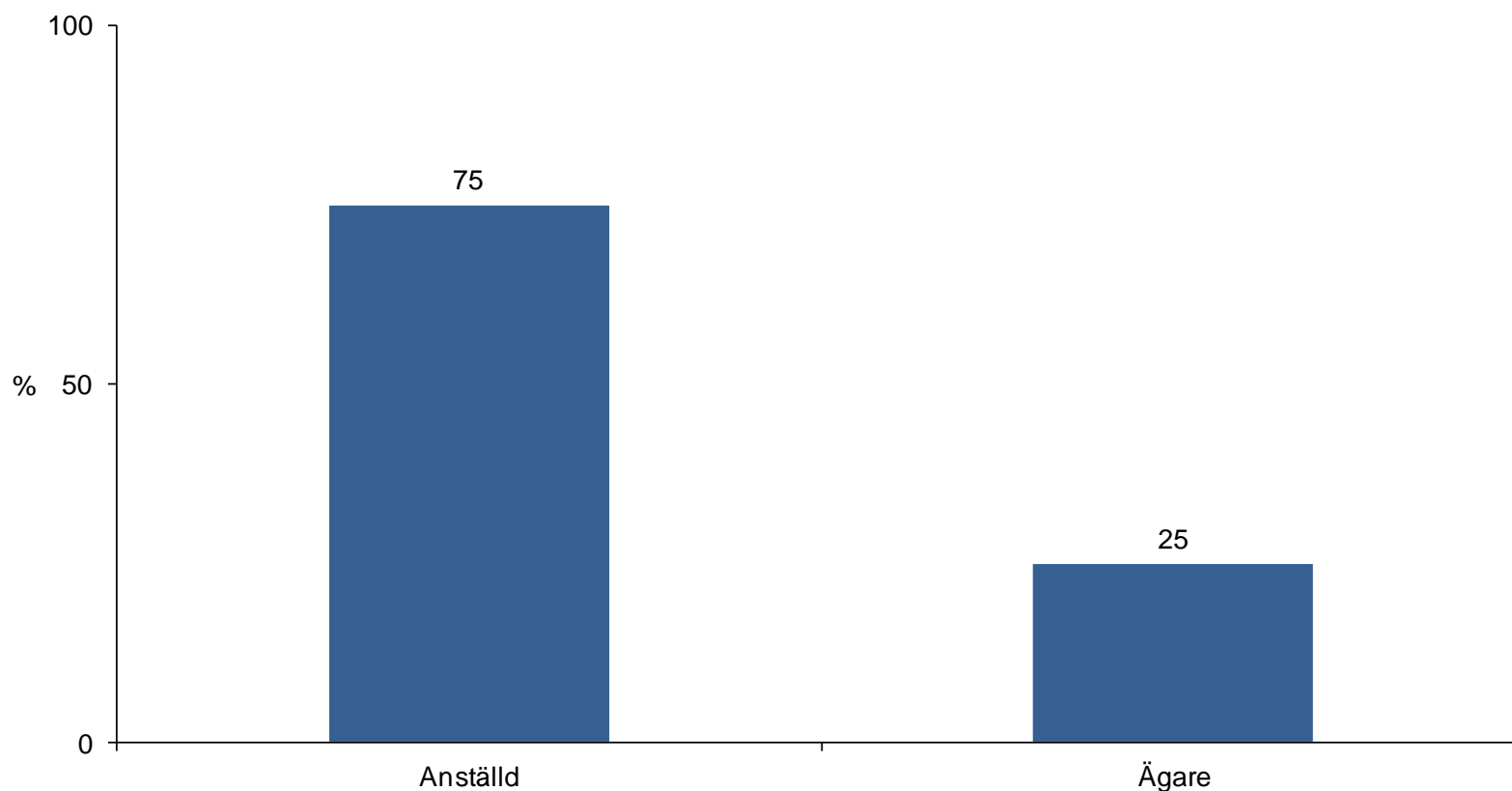
Är du: (Bastal: 16)

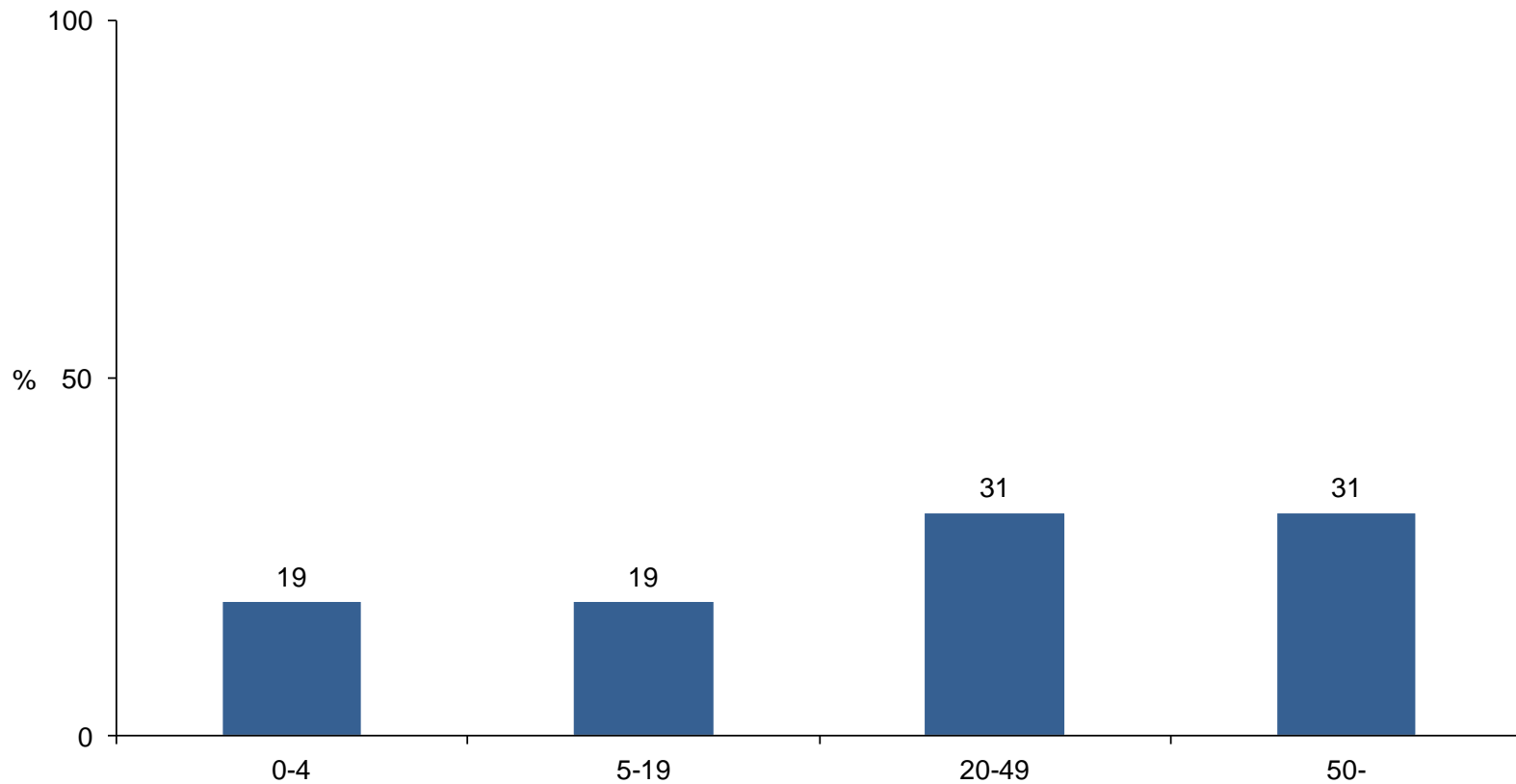
Ålder (Bastal: 16)

Är du anställd eller ägare i det företag/organisation som du representerar? (Bastal: 16)

**Ungefär hur många medarbetare har den organisation som du
representerar? (räkna inte med dig själv)**
(Bastal: 16)

Resultat – Upphandling

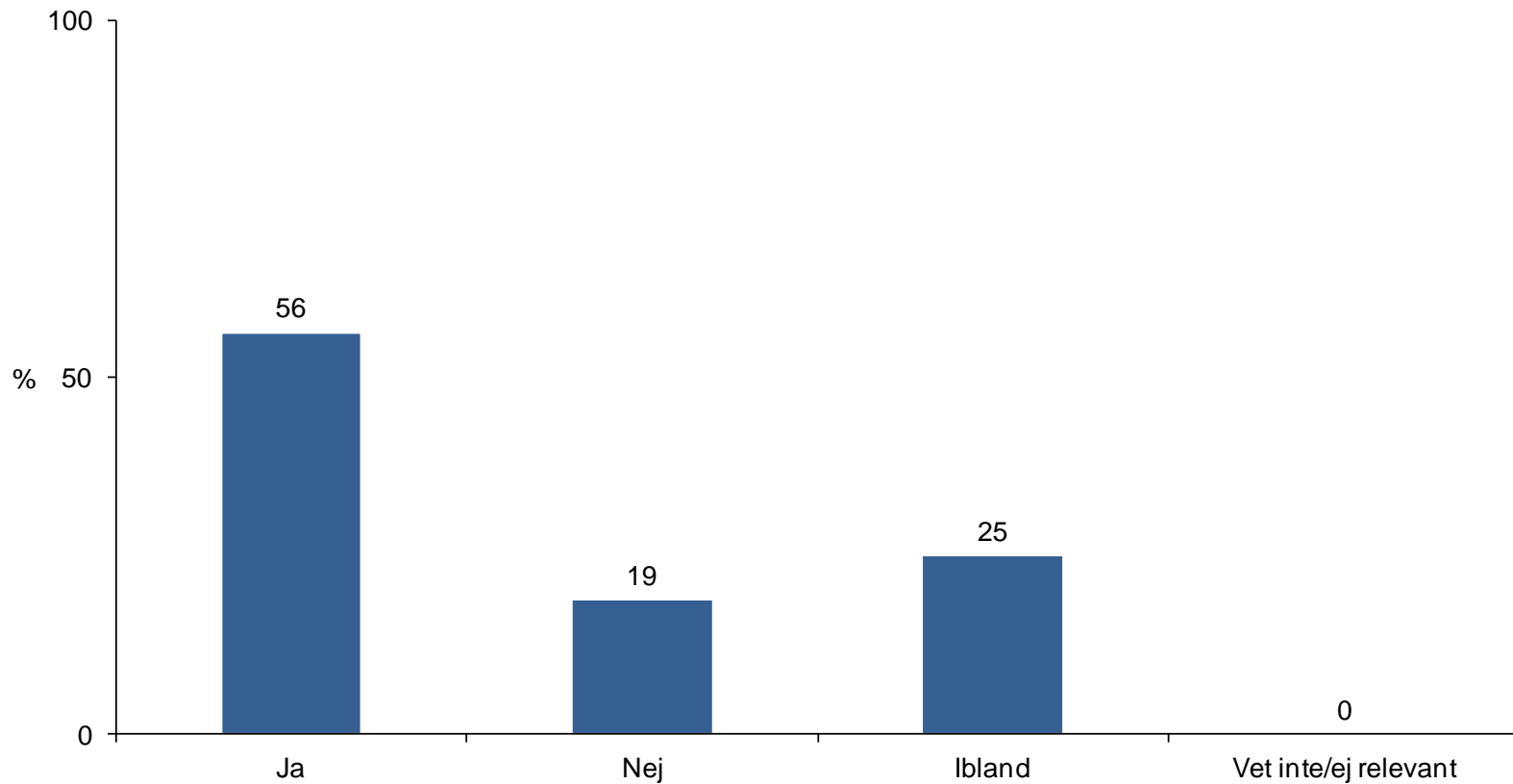
Sammanfattning: Upphandling

- Drygt varannan respondent (56 procent) uppger att de har forum där de diskuterar utvärderingskriterier innan anbudsfrågan skickas ut.
- 56 procent uppger att de främst använder ”ekonomiskt mest fördelaktiga” som utvärderingskriterier. Ingen säger att de enbart använder lägsta pris.
- 74 procent upplever att deras organisation har goda kunskaper om arbetsmiljölagstiftning och 78 procent att de har god kunskap om arbetstidslagstiftning.
- 75 procent upplever att det ofta ställs krav i upphandlingen på att anbudsgivaren ska beskriva sin arbetsmiljöpolicy.
- Var tredje respondent uppger att organisationen inte följer upp att anbudsgivande företag utför transporter i enlighet med de policys de bifogat sitt anbud.
- För att kunna göra bättre upphandlingsunderlag önskas främst seminarier men även interaktiva webbutbildningar och broschyrer/checklistor.

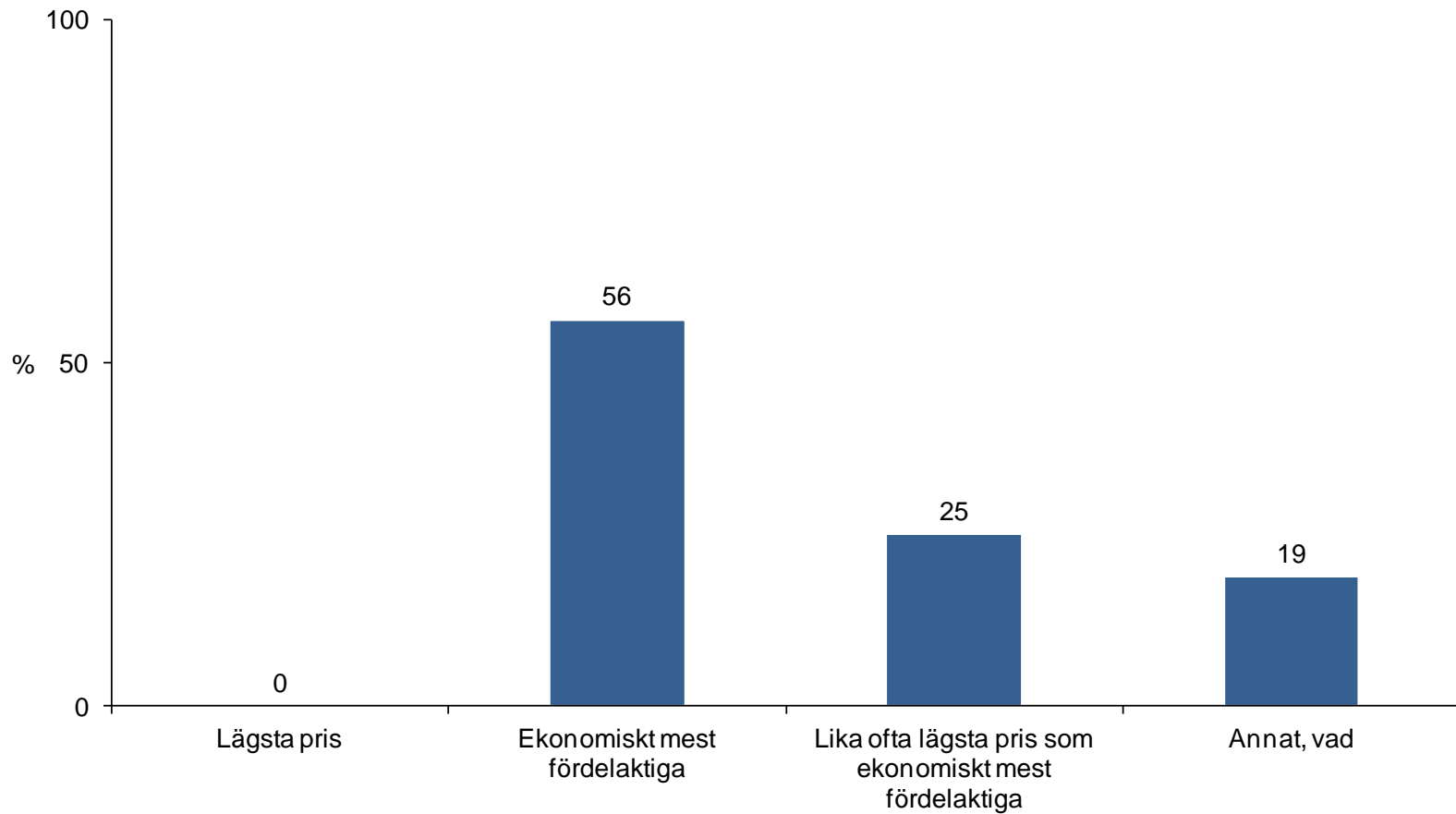
Sammanfattning: Upphandling

- Det finns en tveksamhet hos respondenterna om det finns tillräckligt många potentiella anbudsgivare och om antalet anbud som kommer in säkerställer en god konkurrens.
- Varannan respondent instämmer i att anbuden som kommer in håller hög kvalitet.

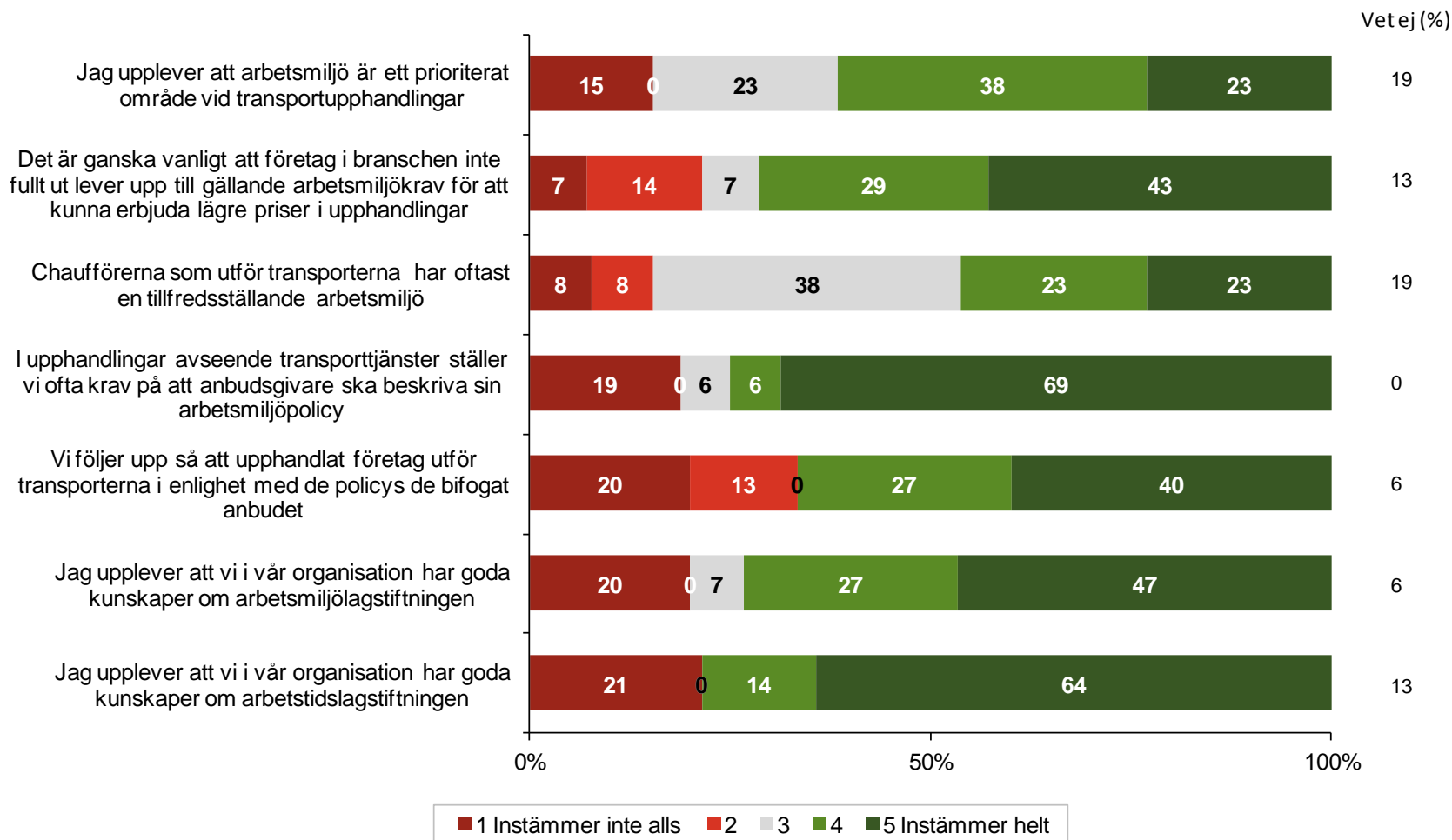
**Har ni något möte/forum där ni diskuterar frågor som t ex
utvärderingskriterier innan anbudet går ut till anbudsgivare?**
(Bastal: 16)

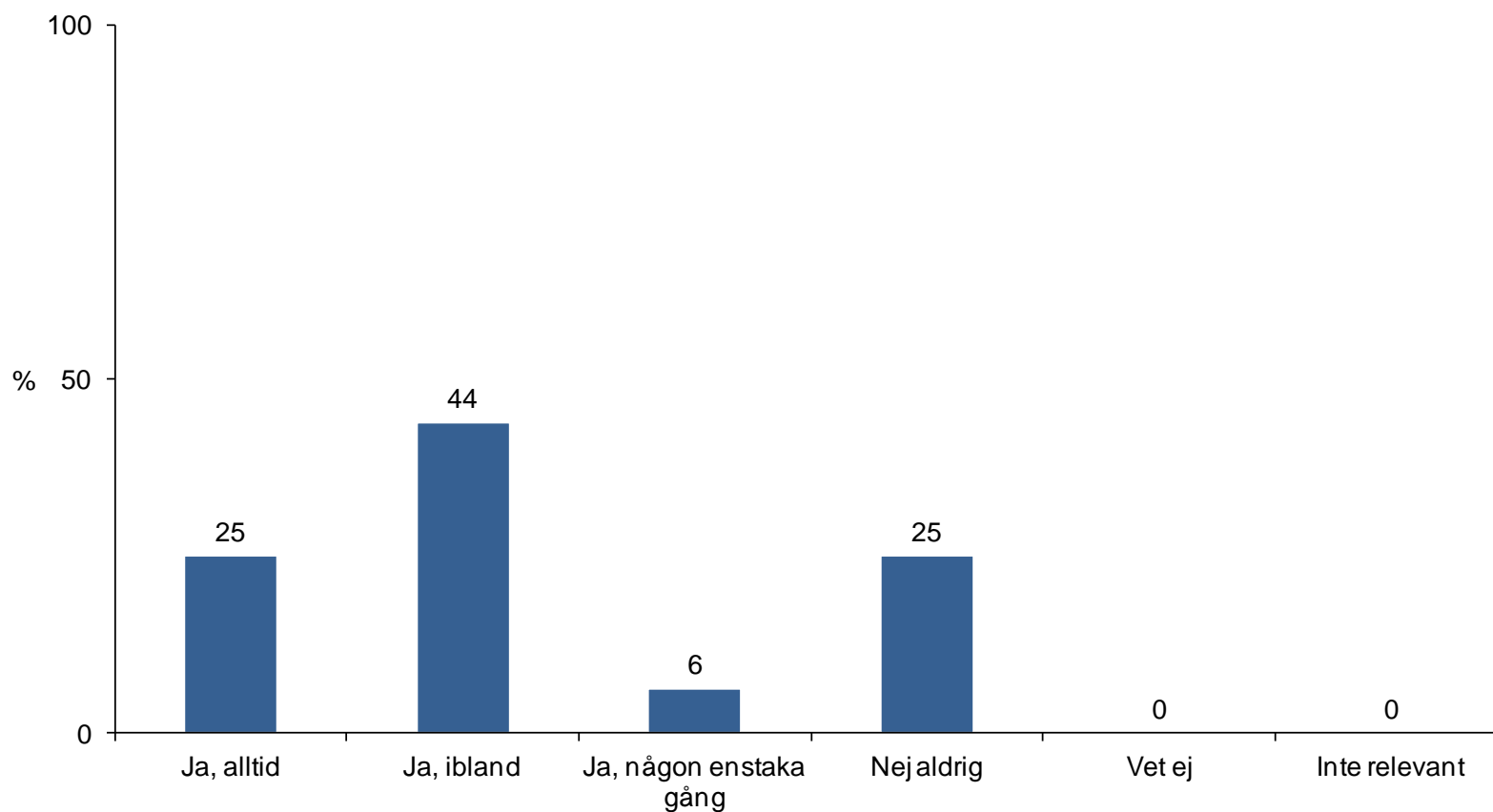
Vilken utvärderingsmodell använder ni oftast? (Bastal: 16)

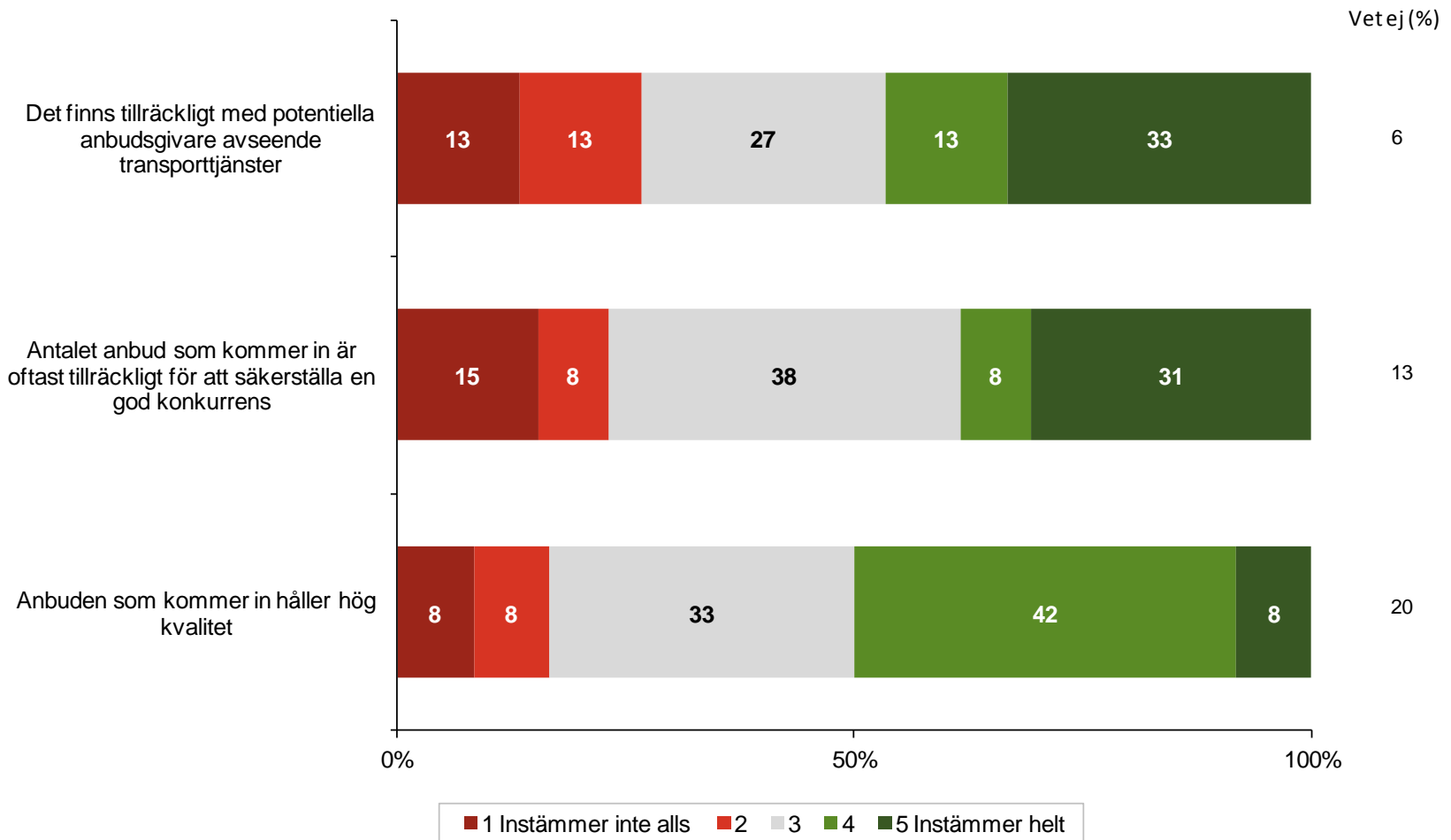
Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Brukas du/ni rekommendera nya anbudsgivare att ev. besöka någon plats, område, eller ta reda på omgivningsmiljö etc. innan anbudsgivande?
(Bastal: 16)

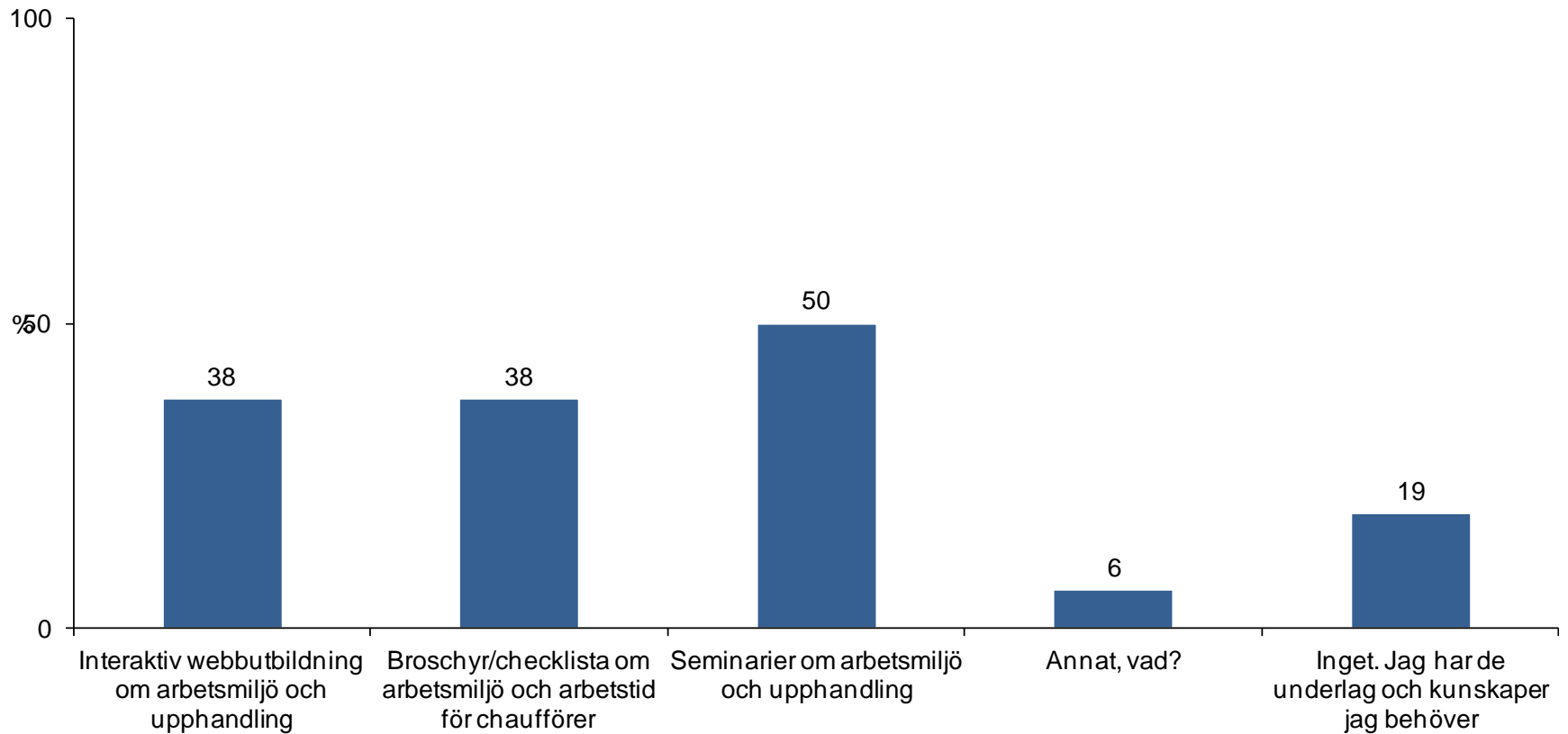

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

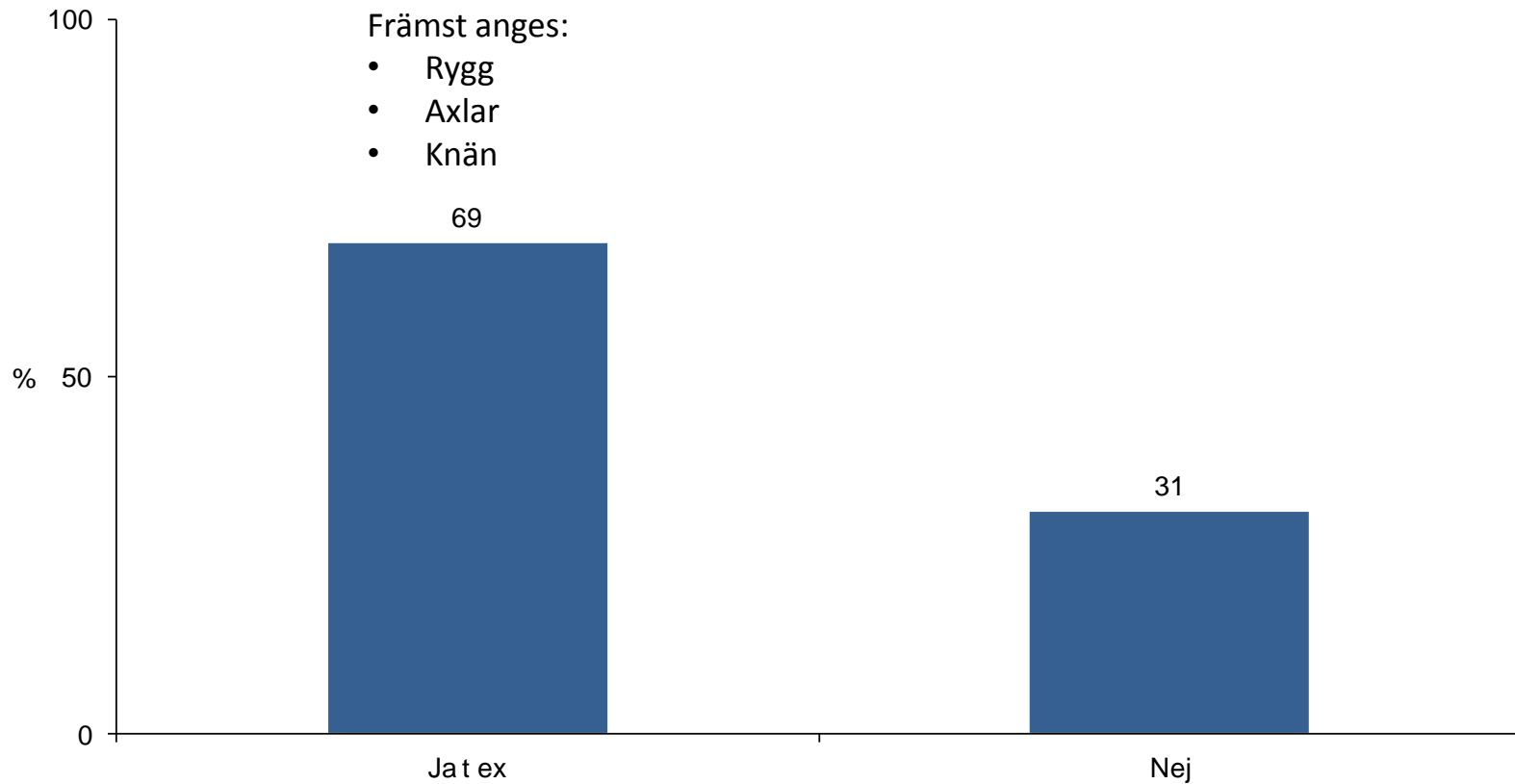
Vad skulle du vilja ha för stöd för att kunna göra ännu bättre upphandlingsunderlag?

(Bastal: 16)

Resultat – Typiska skador

Känner du till typiska skador och arbetssjukdomar som drabbar chaufförer? (Bastal: 16)

Resultat – Arbetsgivare/Anbudsgivare

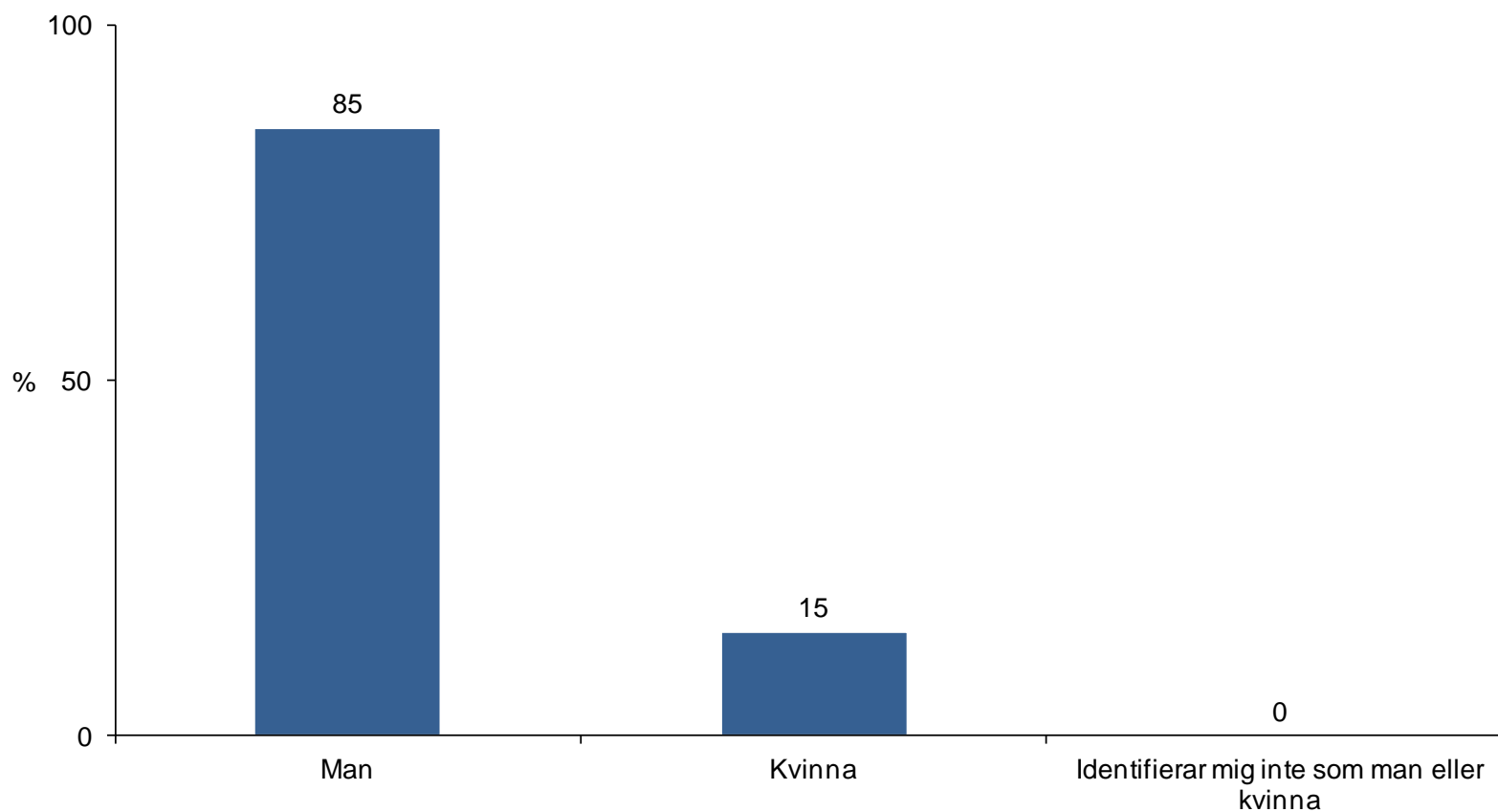

Resultat – Om respondenten

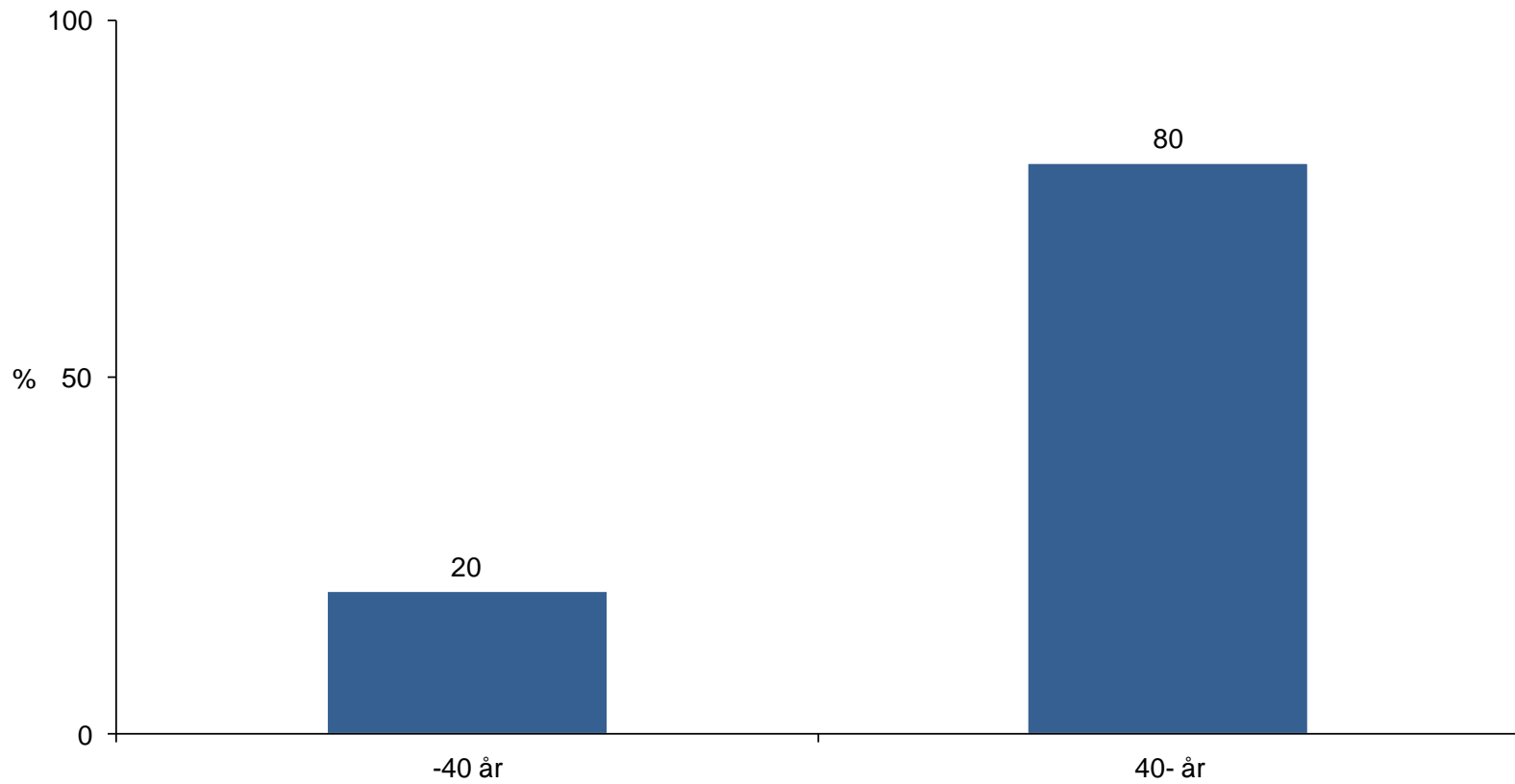
Sammanfattning: Respondenterna

- 85 procent av respondenterna i målgruppen är män.
- 80 procent är över 40 år.
- 76 procent är ägare.
- 27 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.
- 27 procent av organisationerna som respondenterna representerar har 0-4 anställda.
- 53 procent av respondenterna uppger att företaget de representerar har skyddsombud och/eller facklig representant.

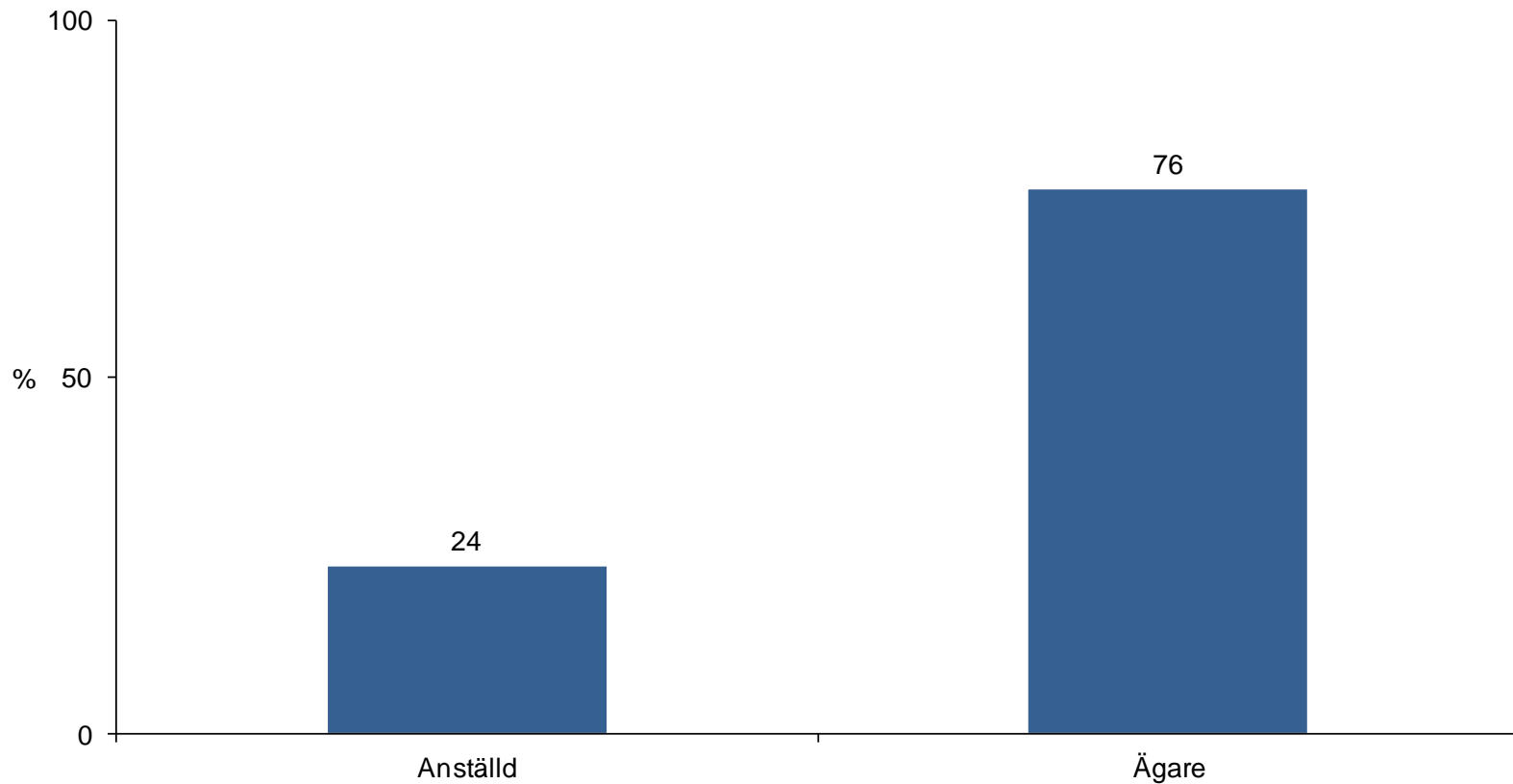
Är du: (Bastal: 55)

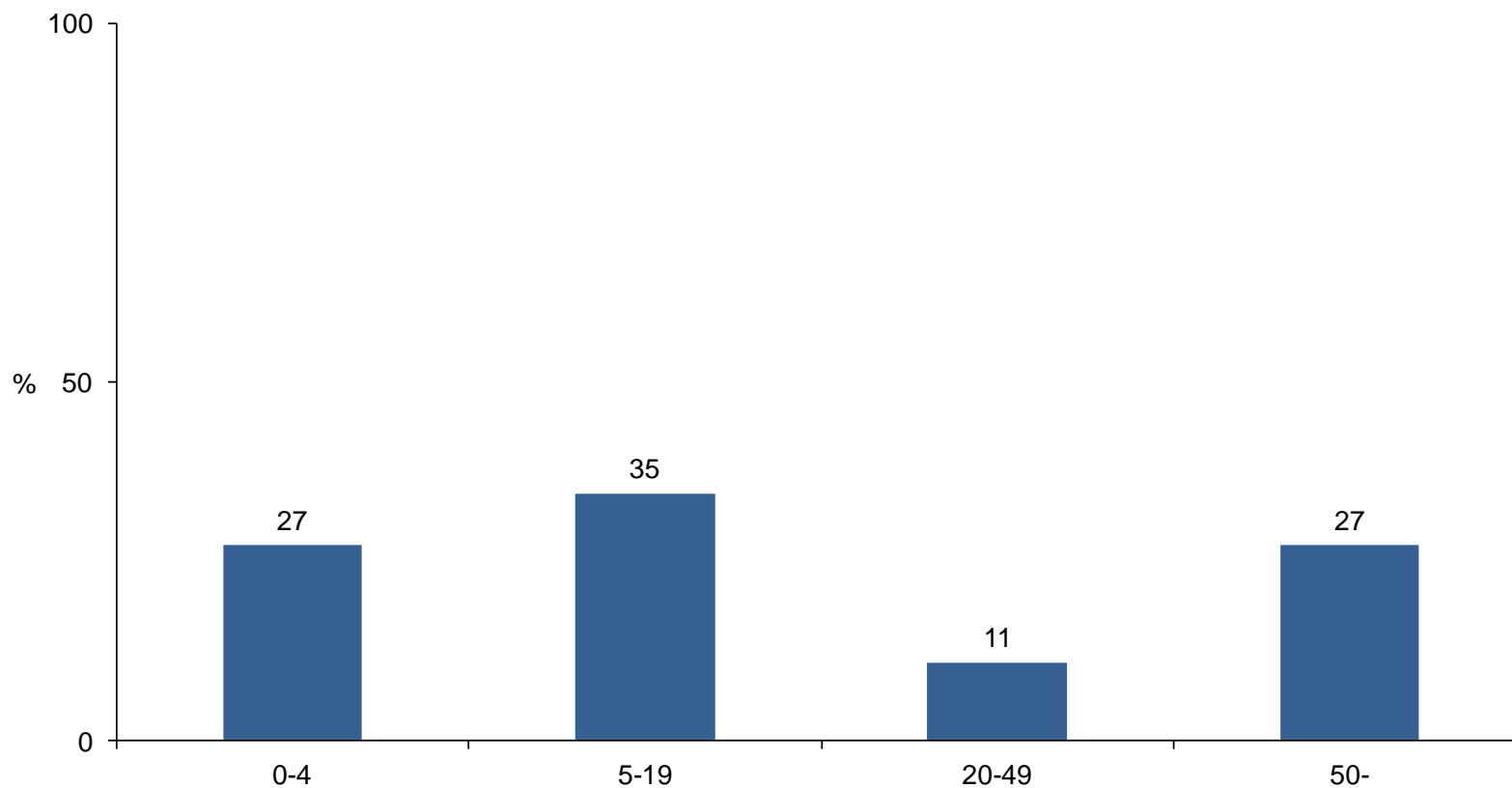
Ålder (Bastal: 55)

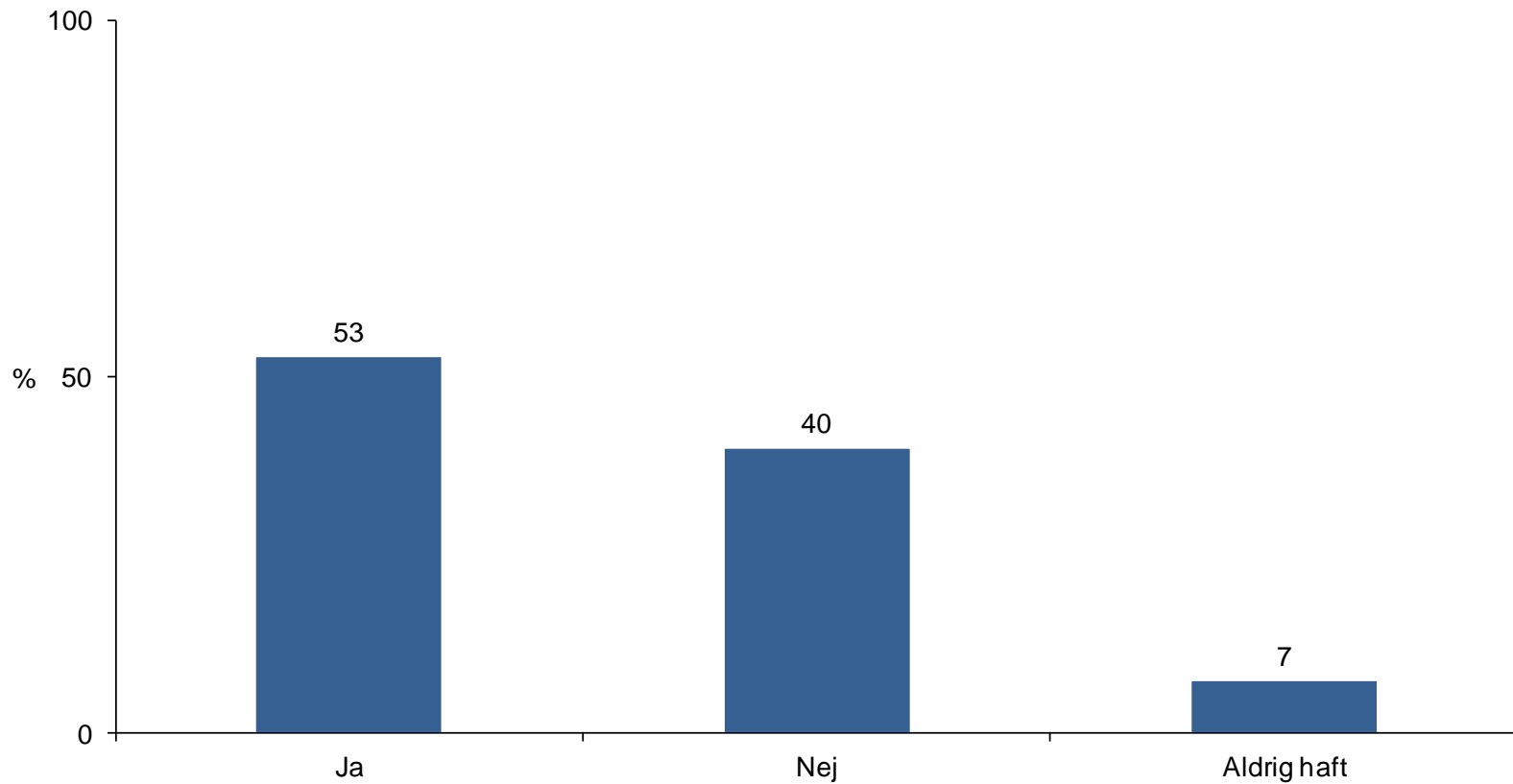
Är du anställd eller ägare i det företag/organisation som du representerar? (Bastal: 55)

**Ungefär hur många medarbetare har den organisation som du
representerar? (räkna inte med dig själv)**
(Bastal: 55)

Har du något skyddsombud/facklig representant i din organisation? (Bastal: 55)

Resultat – Upphandling

Sammanfattning: Upphandling

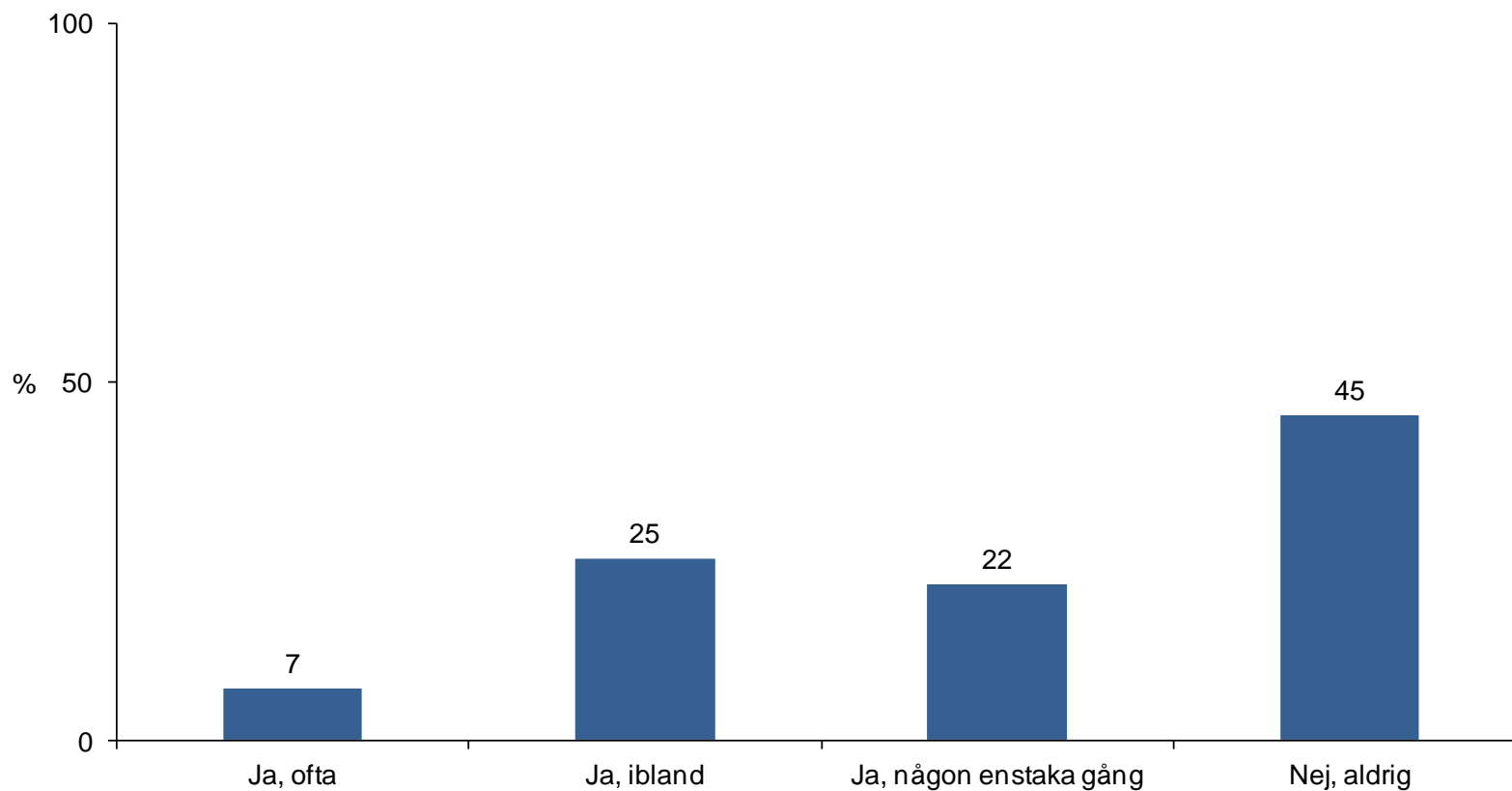
- 55 procent upplever att de någon gång förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö. Sju procent uppger att det ofta händer och 25 procent svarar "ibland".
- 45 procent upplever att kraven som ställs i upphandlingar i ganska stor omfattning påverkar arbetsmiljön för chaufförerna.
- Det absolut viktigaste kravet som upphandlare enligt respondenterna bör ställa för att säkerställa en god arbetsmiljö är att anbudsgivaren följer lagstiftningen om arbetstider och dess förläggning.
- 84 procent upplever att arbetsmiljö bör vara ett prioriterat område vid transportupphandlingar. Ingen svarar att det inte bör vara det.
- 49 procent instämmer inte i att upphandlande företag/organisation följer upp så att leveransen sker i enlighet med vad anbudsgivaren angivit i anbudet.
- 89 procent uppger att de inför nya uppdrag tar reda på förutsättningarna genom att t ex besöka platsen/området.

Sammanfattning: Upphandling

- 47 procent instämmer i att upphandlarna ställer relevanta krav för att säkerställa en tjänst av god kvalitet.
- 50 procent av respondenterna instämmer inte i att utvärderingskriterierna är utformade så att de tar hänsyn till chaufförernas arbetssituation.
- 44 procent instämmer inte i att utvärderingskriterierna oftast tar hänsyn till såväl kvalitetsaspekter som pris.

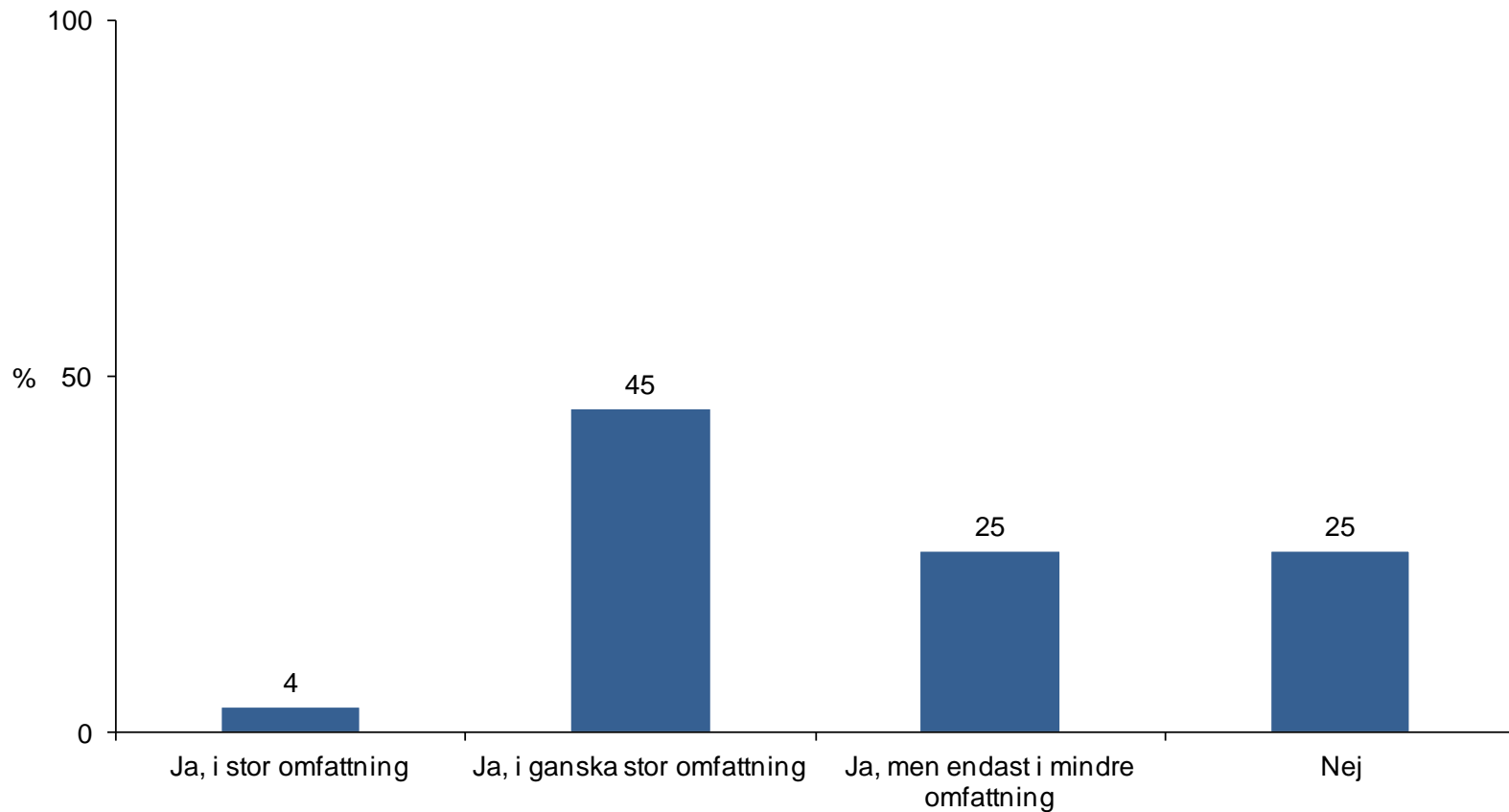
Upplever du att du/det företag du representerar förlorat upphandlingar till konkurrenter som medvetet brister i arbetsmiljö för att få ned kostnader?

(Bastal: 55)

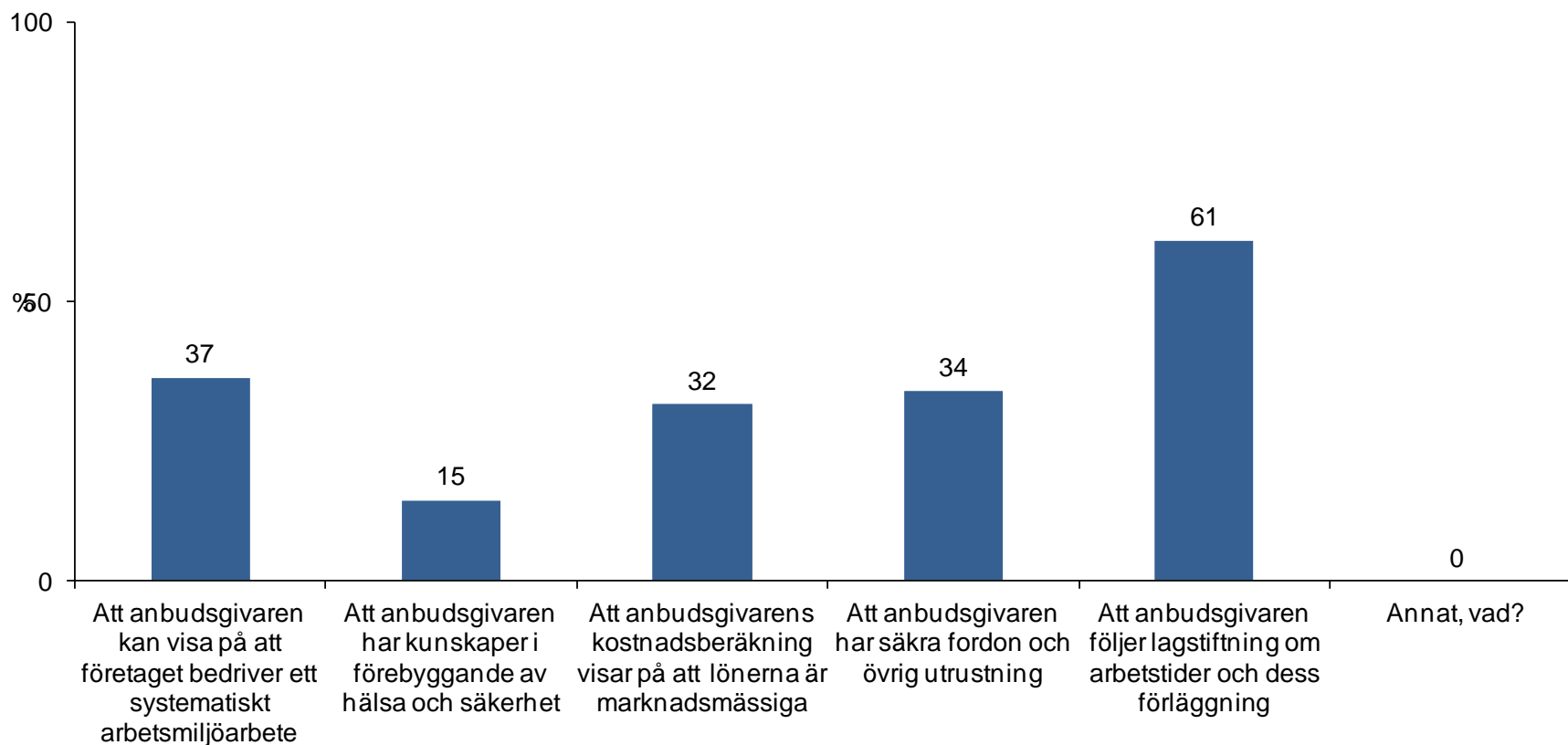

Påverkar kraven som ställs i upphandlingarna arbetsmiljön för chaufförerna som utför transporterna?

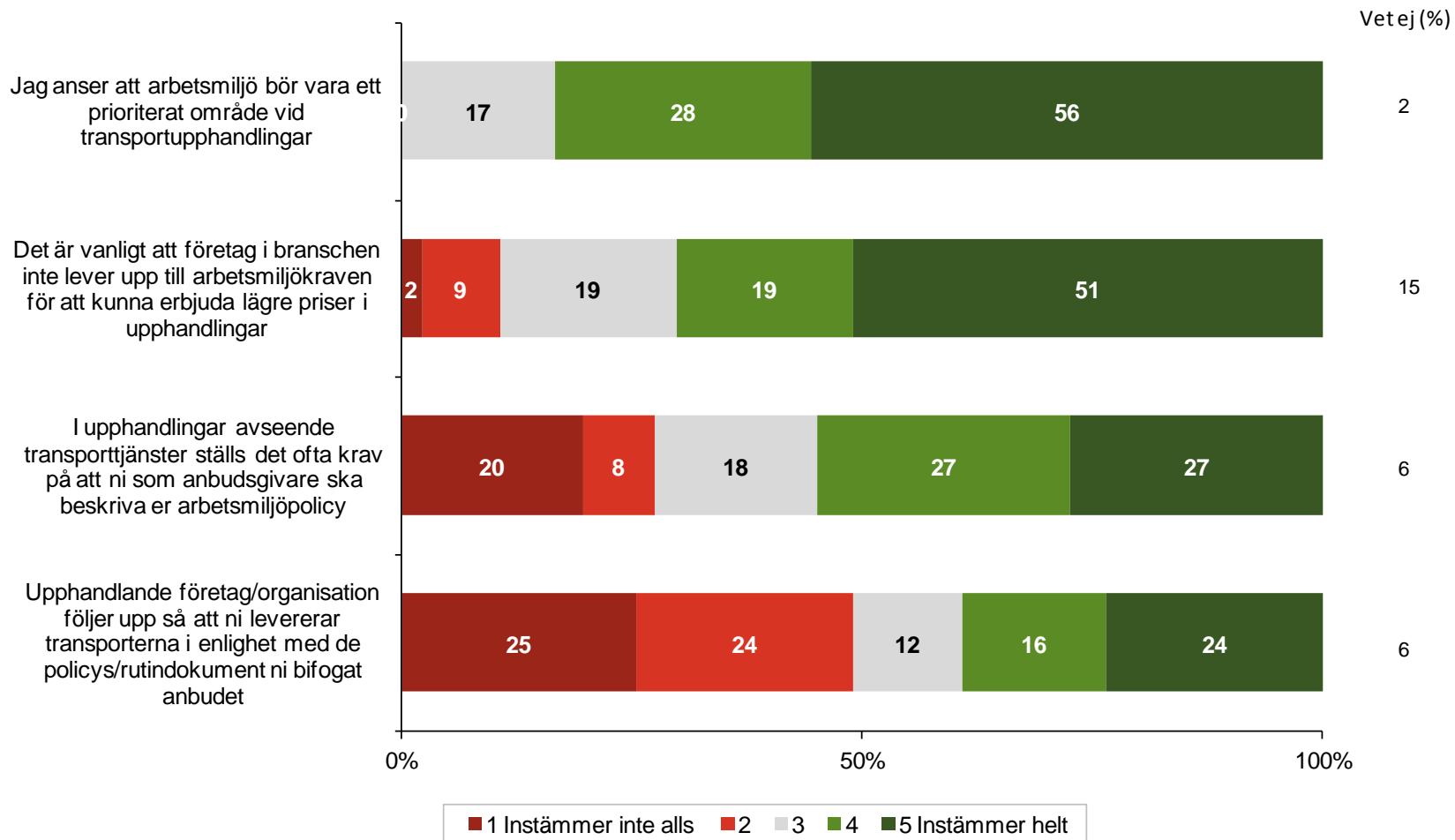
(Bastal: 55)

Vad tycker du de två viktigaste kraven som du anser upphandlare behöver ställa i upphandlingar för att säkerställa en god arbetsmiljö (Bastal: 41)

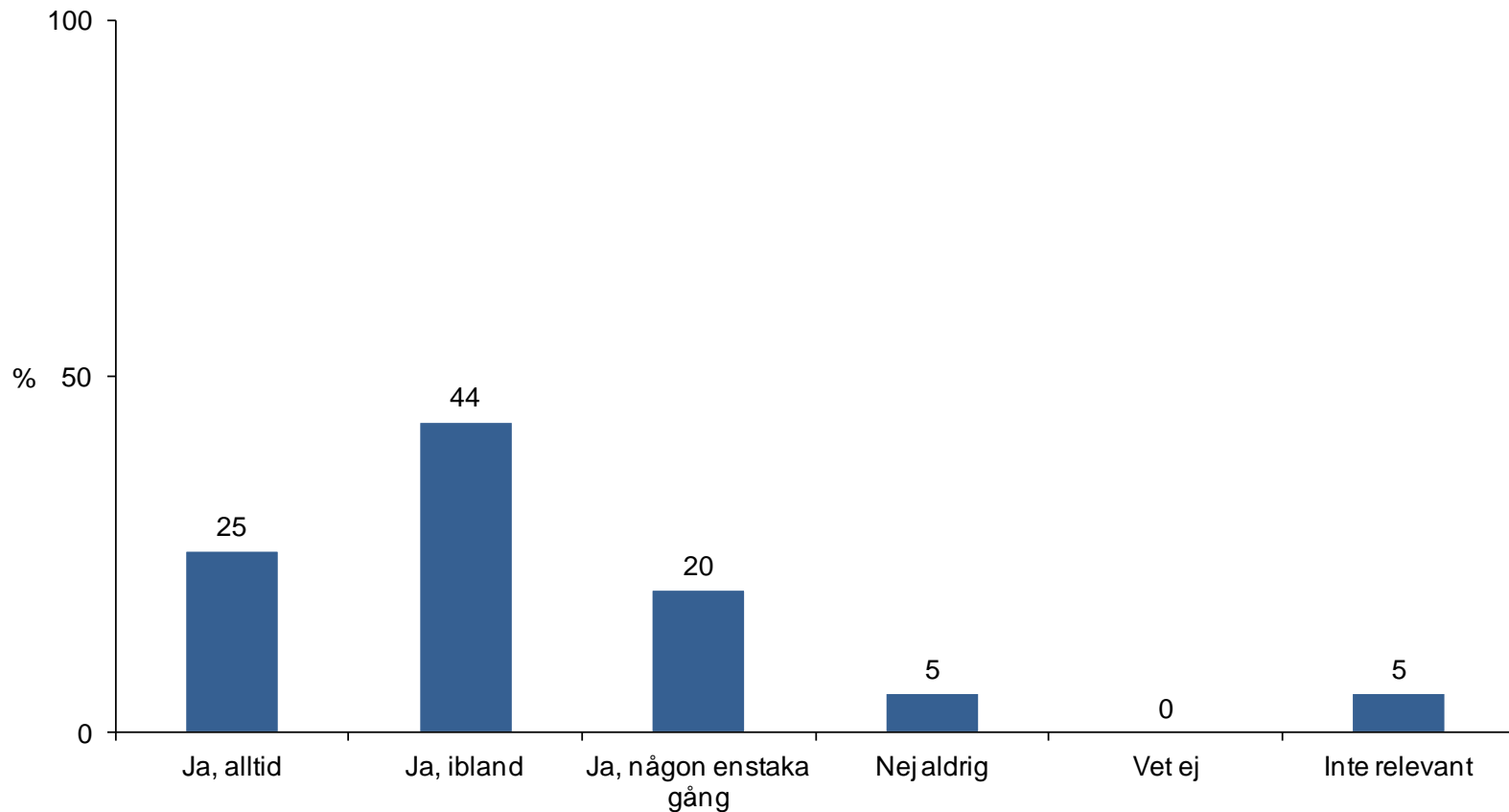

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

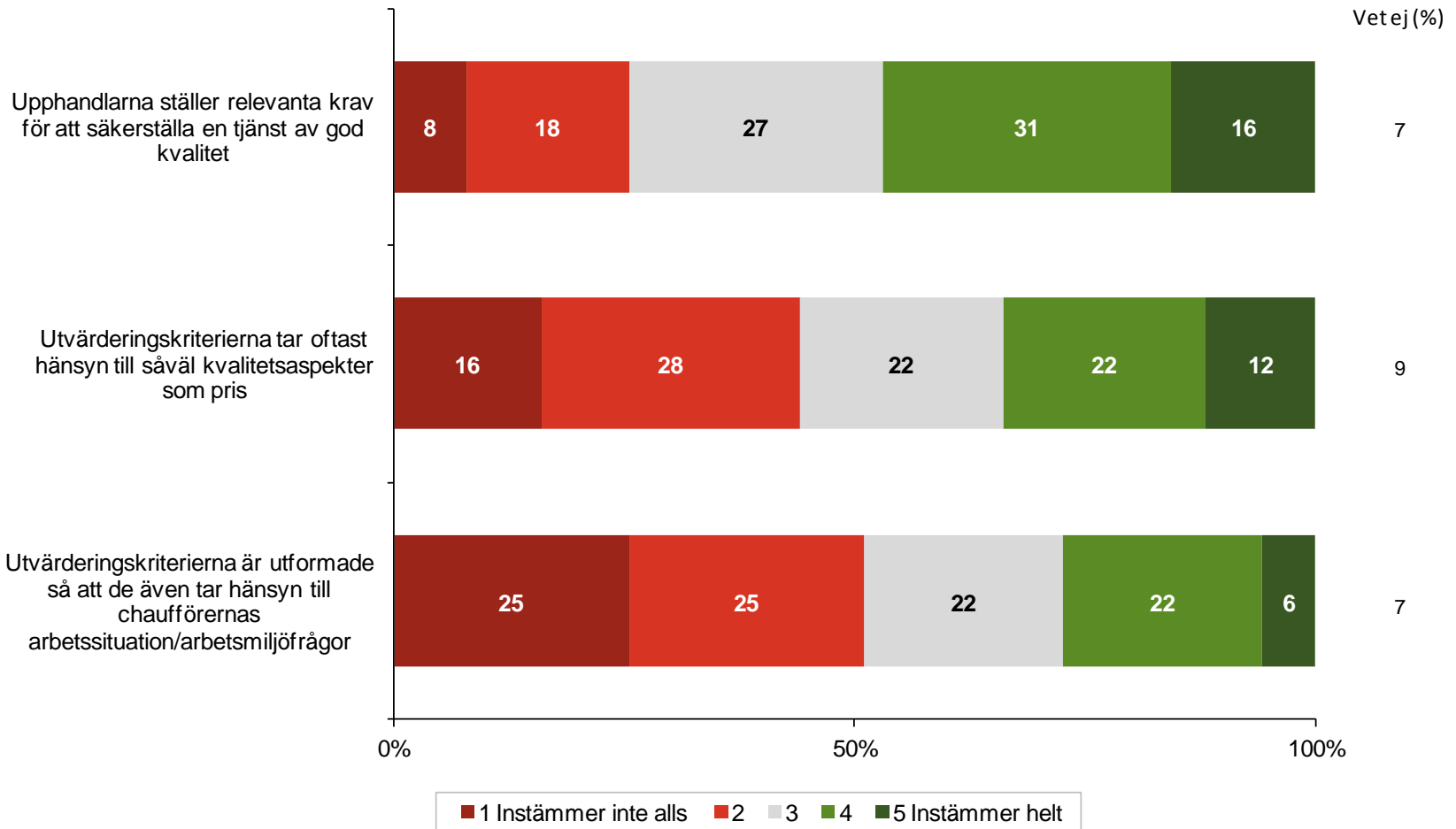

Brukar du/ni vid anbudsgivande av nya uppdrag/områden ta reda på aktuella förutsättningar genom att t ex besöka platsen, området innan anbudsgivande?

(Bastal: 55)

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Resultat – Chaufförer/Arbetstagare

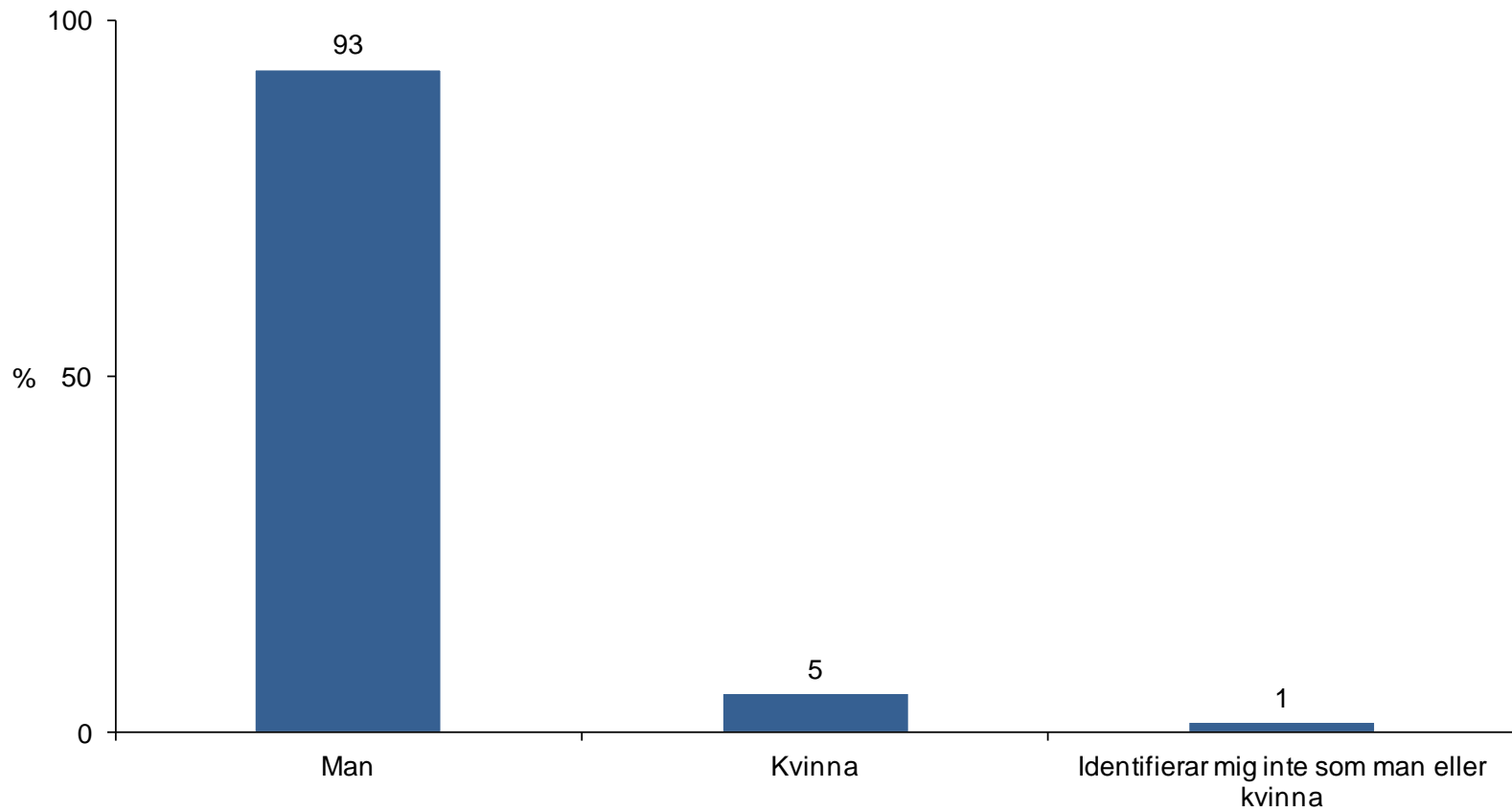

Resultat – Om respondenten

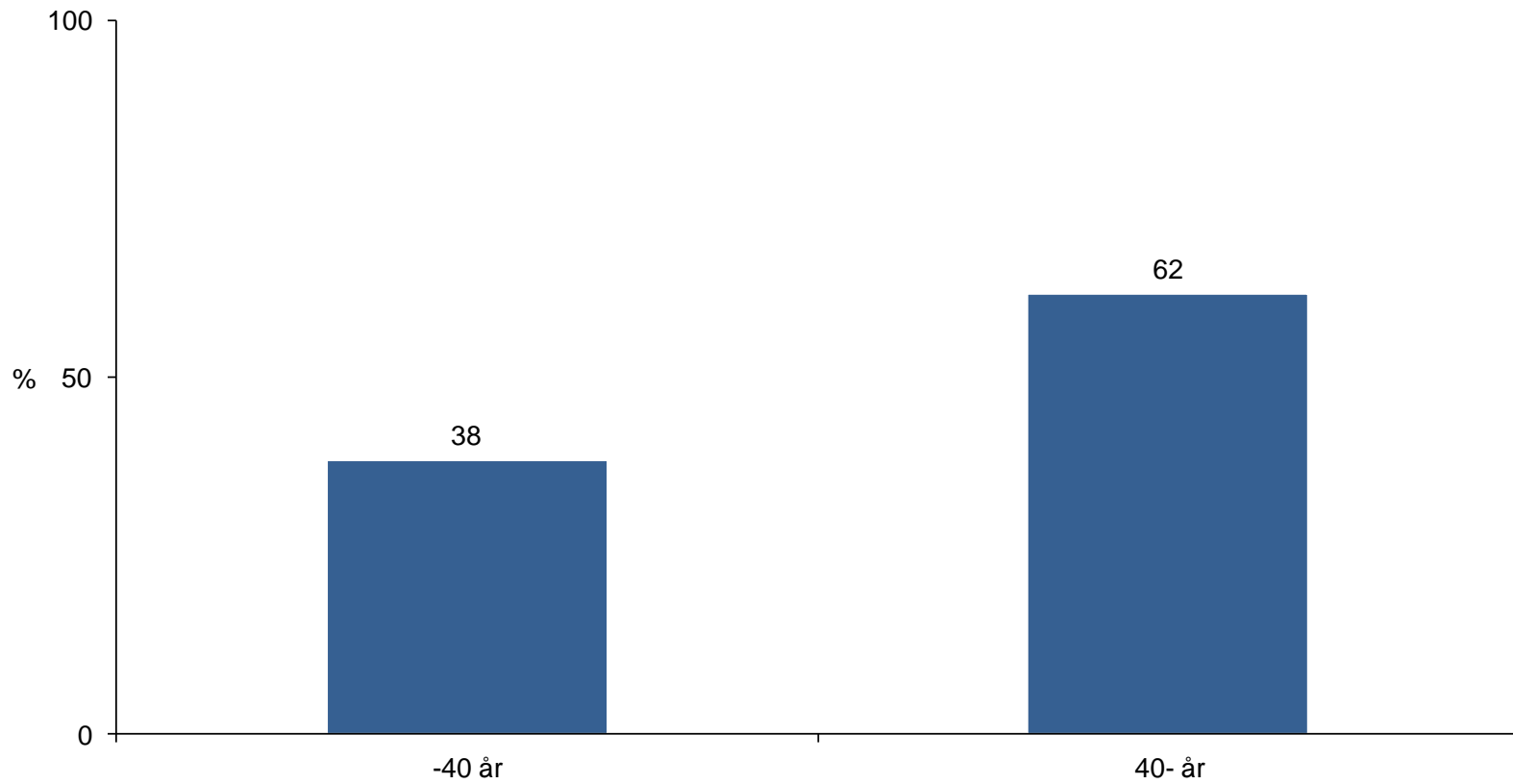
Sammanfattning: Respondenterna

- 93 procent av respondenterna i målgruppen är män.
- 62 procent är över 40 år.
- 92 procent är anställda och 8 procent inhyrda.
- 39 procent av organisationerna som respondenterna representerar har fler än 50 anställda.
- 60 procent av respondenterna uppger att företaget de representerar har skyddsombud och/eller facklig representant.

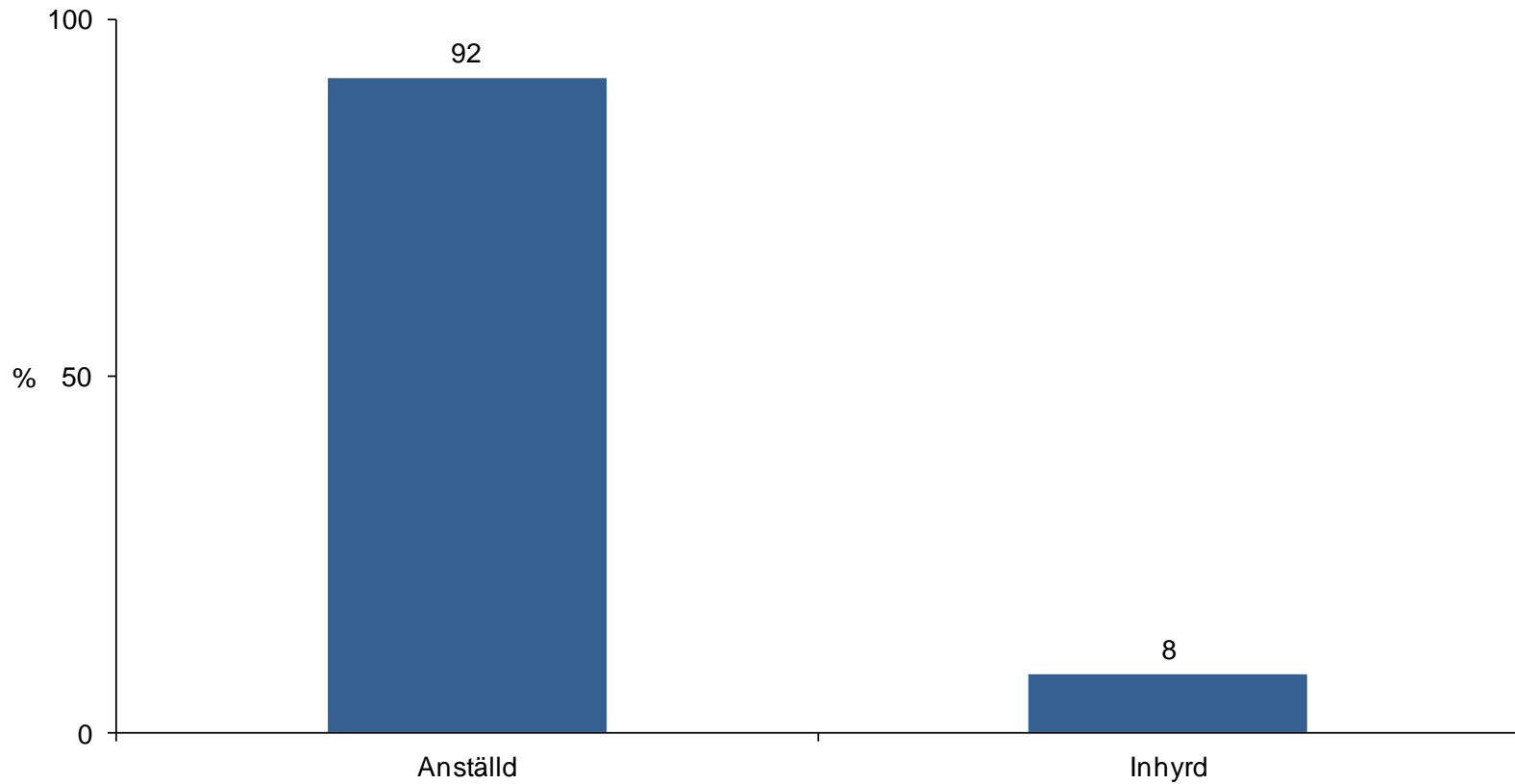
Är du: (Bastal: 73)

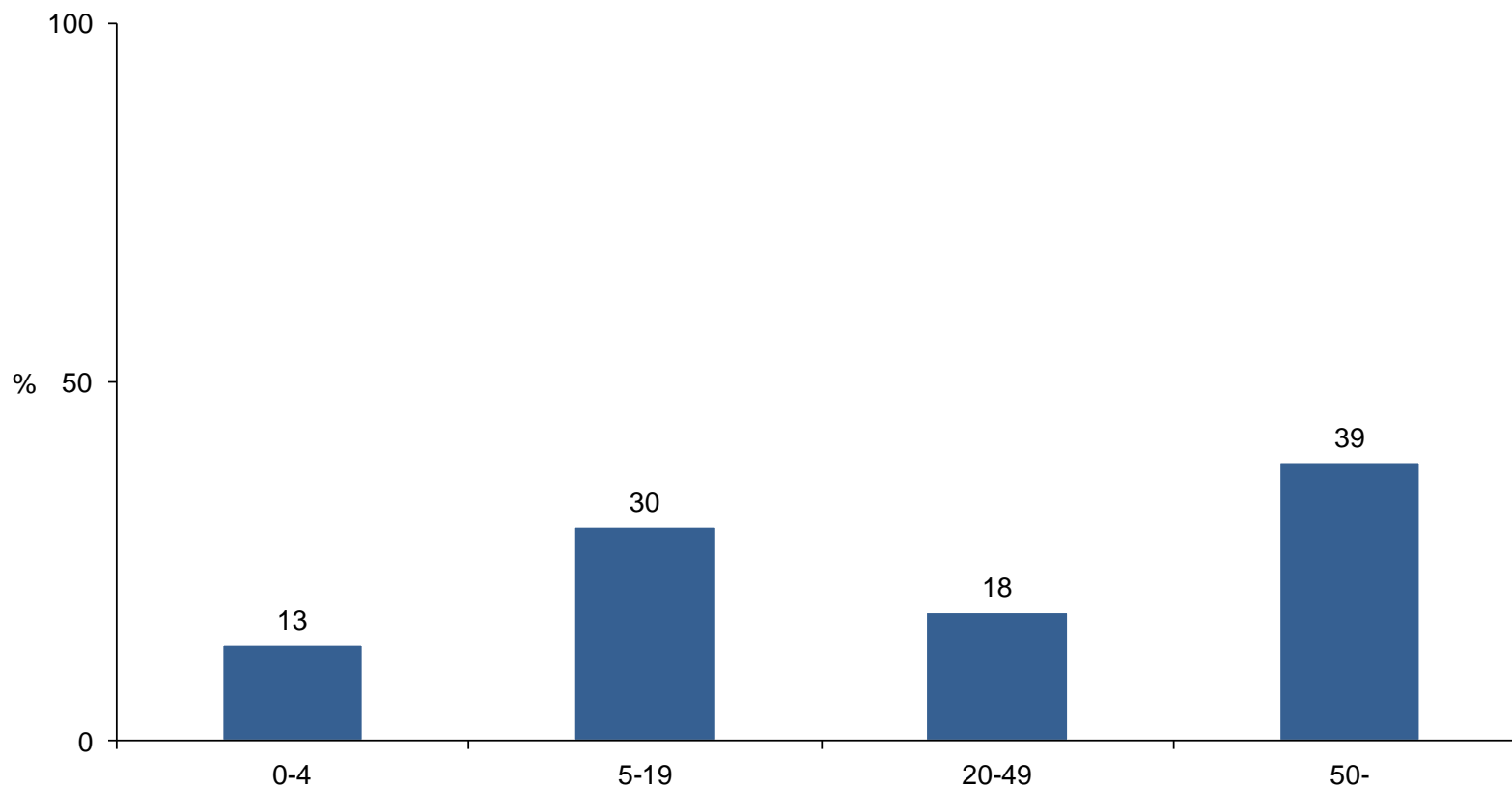
Ålder (Bastal: 73)

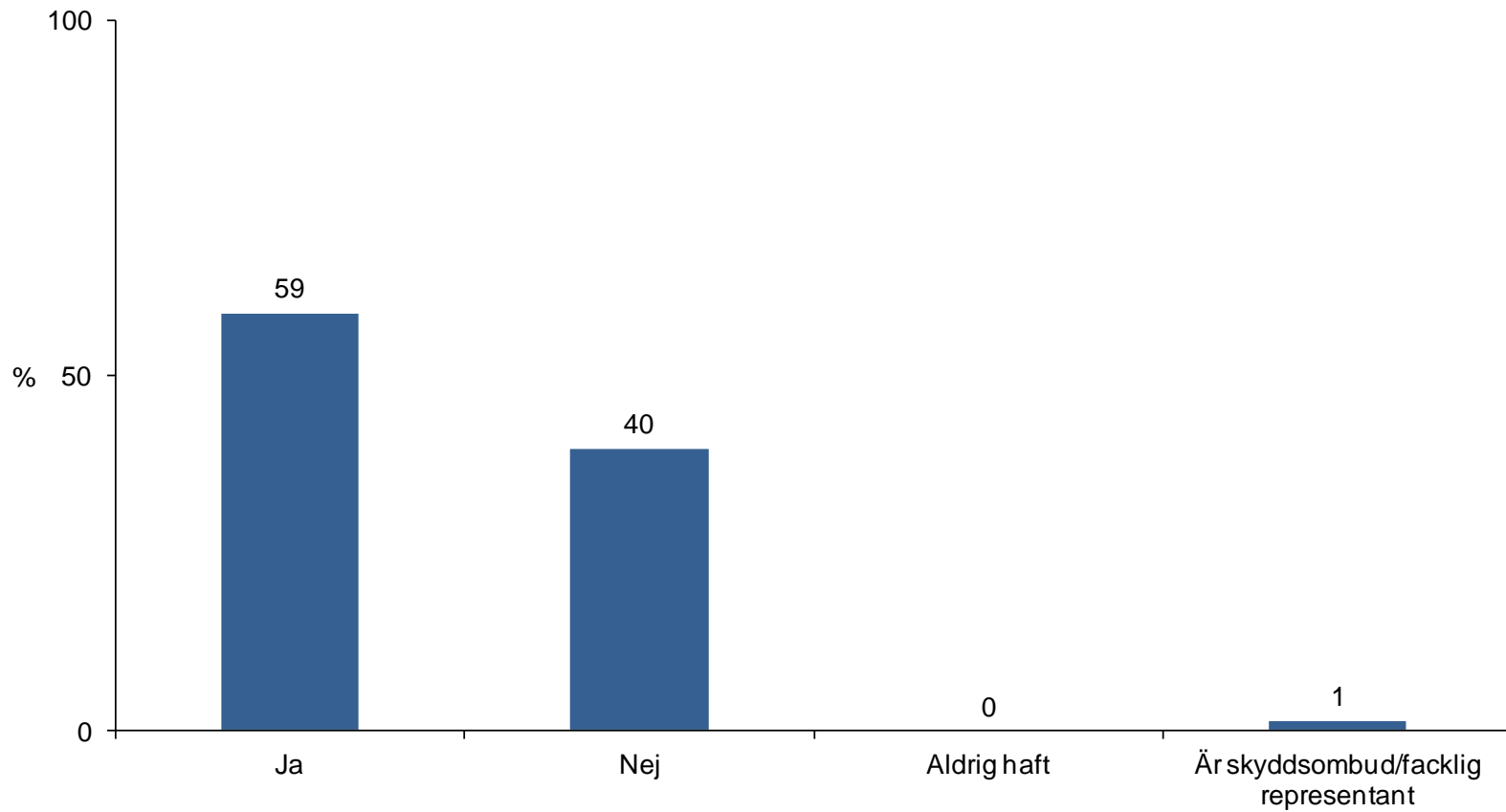
Är du anställd eller inhyrd som chaufför? (Bastal: 73)

Om anställd. Ungefär hur många medarbetare har den organisation som du representerar? (räkna inte med dig själv)
(Bastal: 67)

Har du något skyddsombud/facklig representant i organisationen? (Bastal: 73)

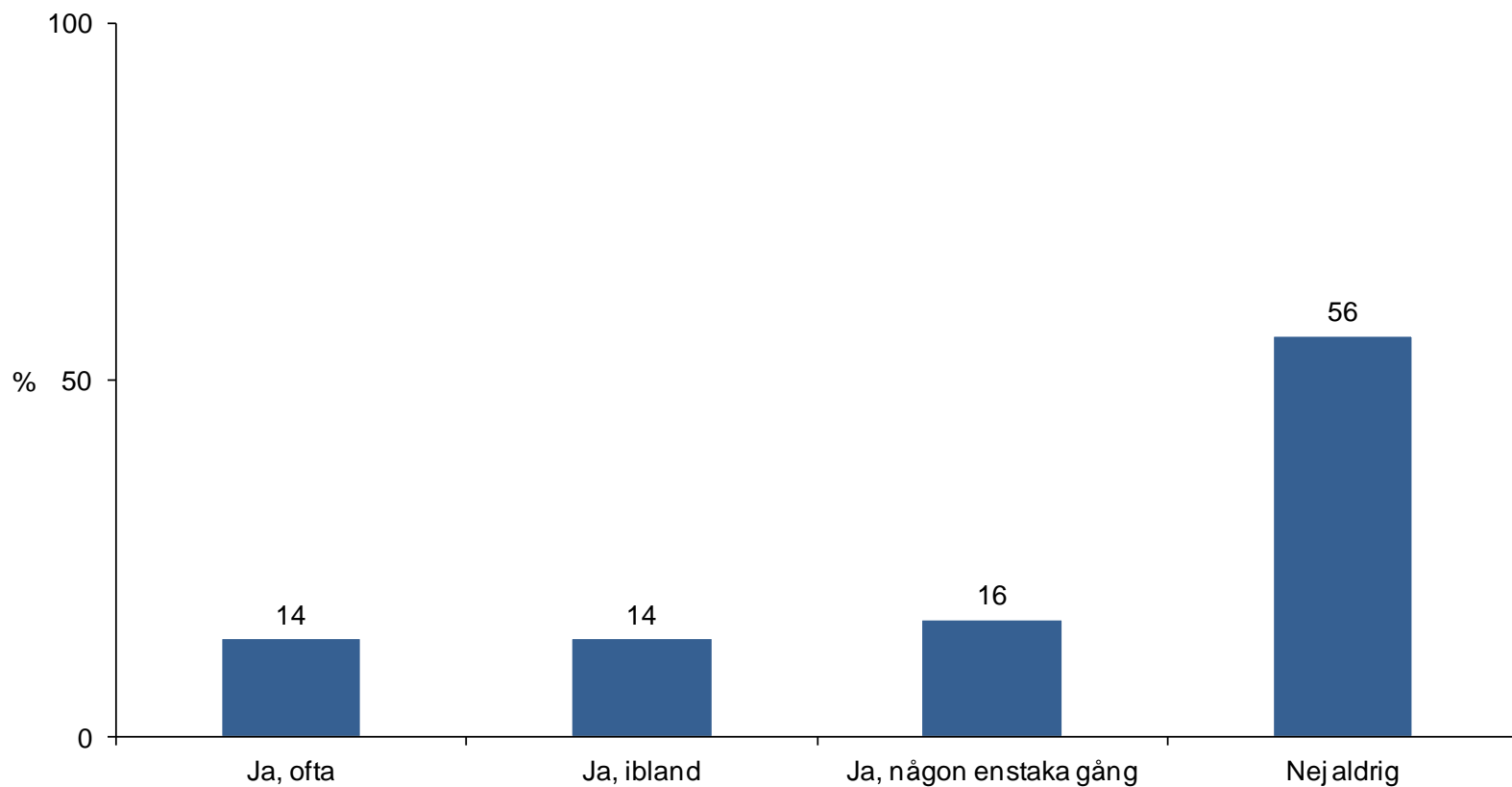

Resultat – Upphandling

Sammanfattning: Upphandling

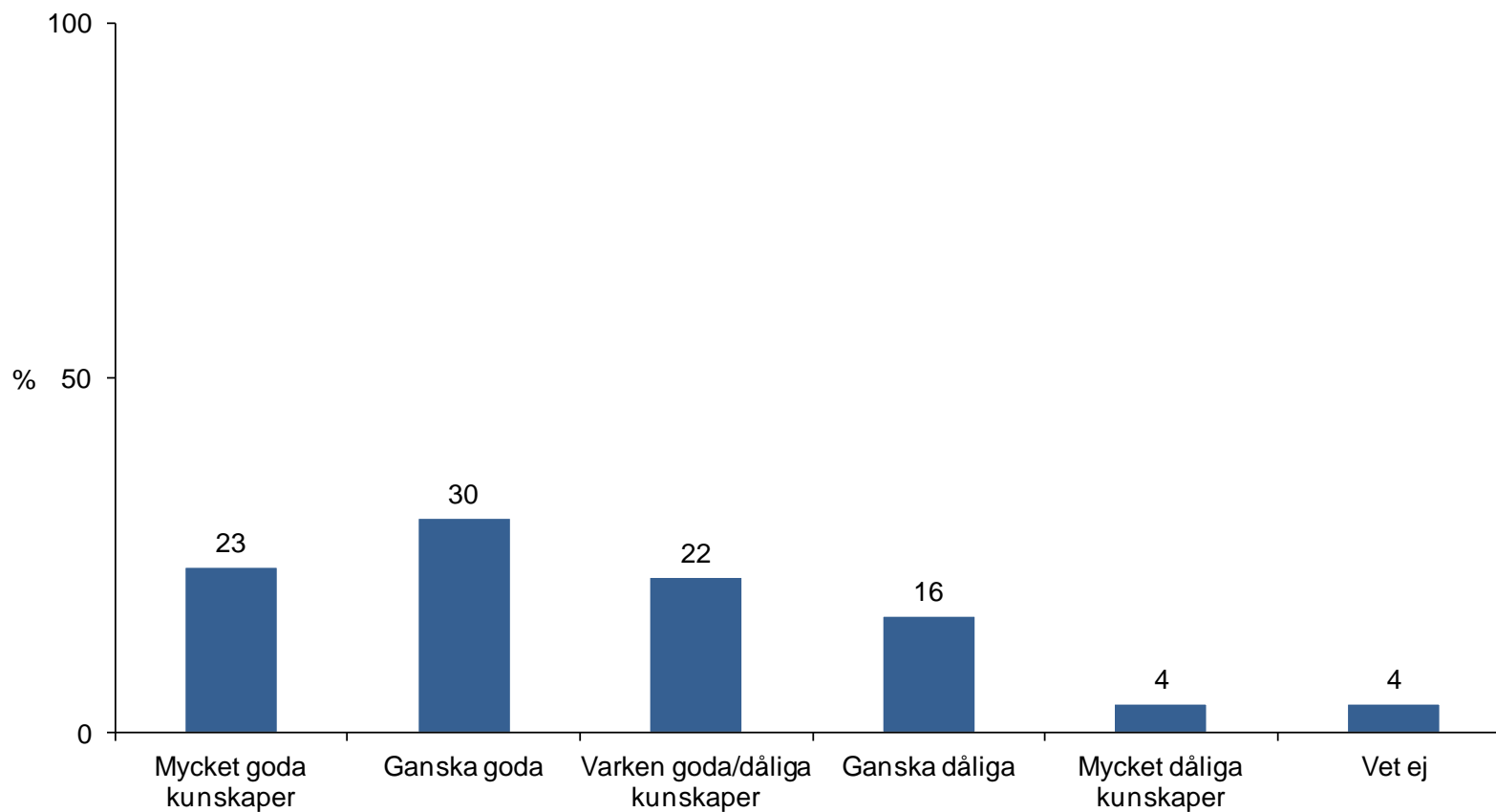
- 14 procent av chaufförerna uppger att de ofta deltar i arbetet med att ta fram anbud. 56 procent uppger att de aldrig deltar.
- 53 procent upplever att den som beställer transporten har mycket eller ganska goda kunskaper om chaufförernas arbetssituation. Var femte chaufför upplever att den som beställer transporten har ganska eller mycket dåliga kunskaper om chaufförernas arbetssituation.

**Brukar du som chaufför delta i arbetet när din arbetsgivare tar fram ett
anbud?**
(Bastal: 73)

Hur goda kunskaper upplever du att den som beställer transporten som du utför, har om din arbetssituation?

(Bastal: 73)

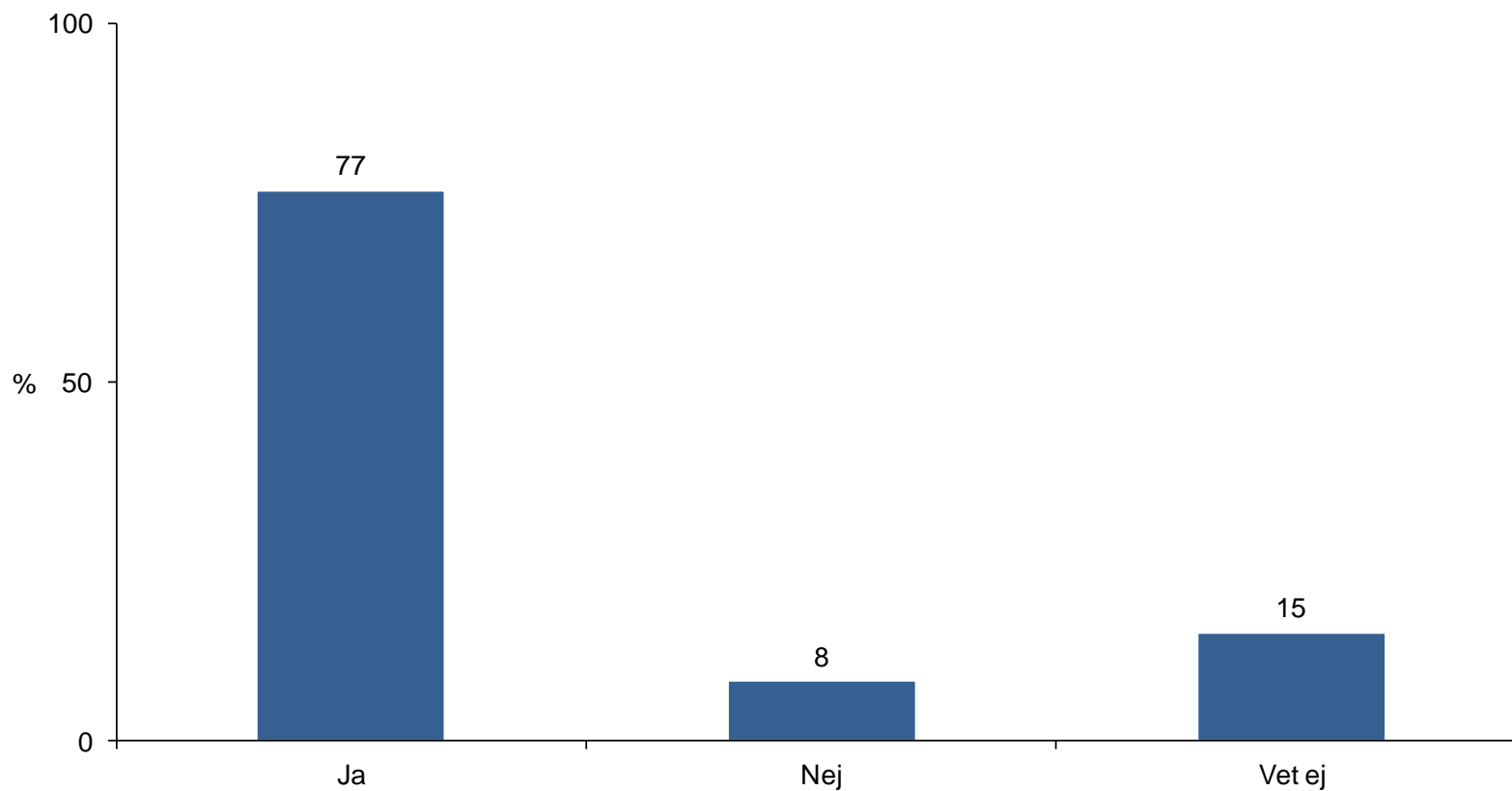

Resultat – Arbetsmiljö

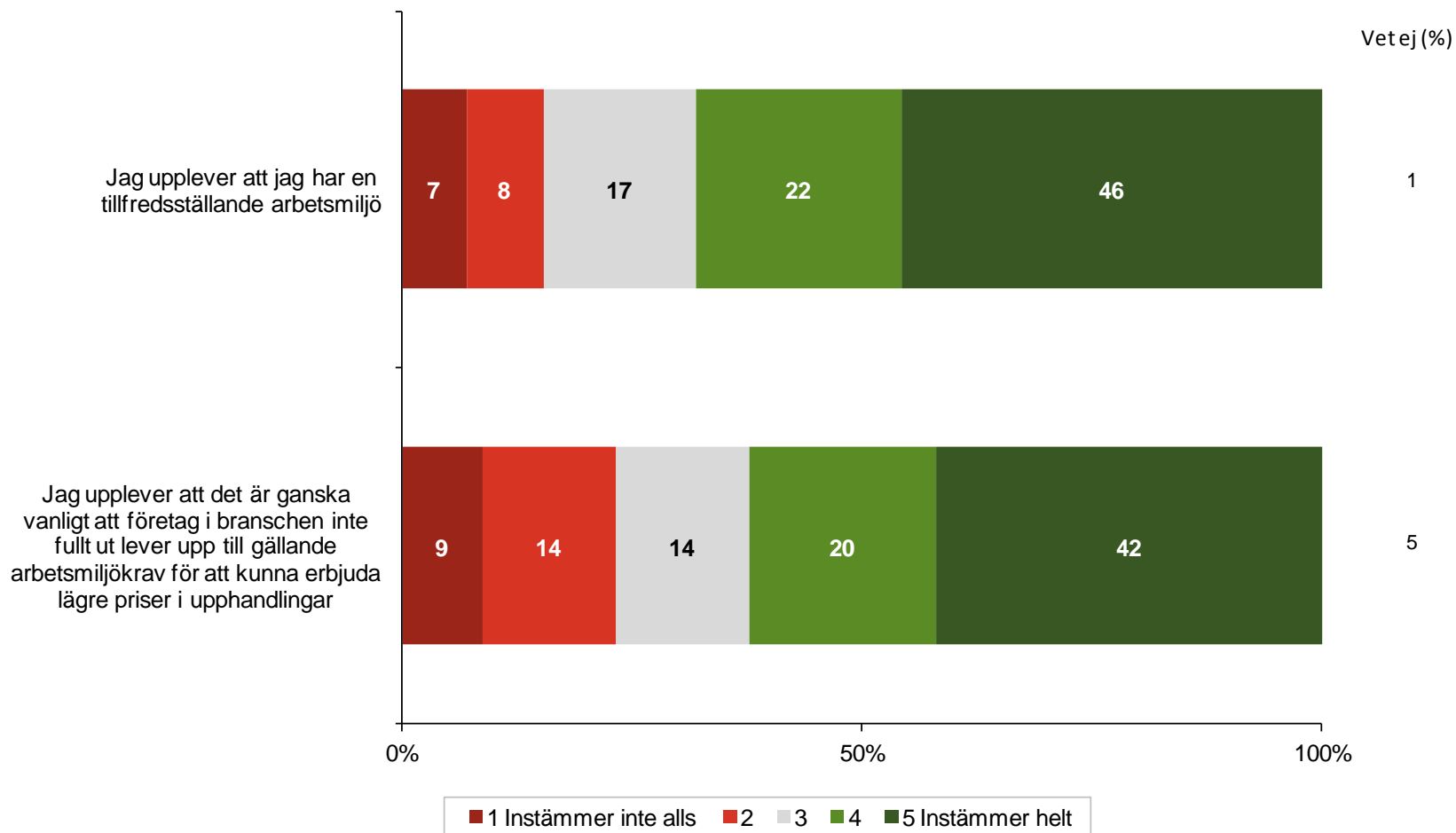
Sammanfattning: Arbetsmiljö

- 77 procent uppger att det företag de arbetar på har en arbetsmiljöpolicy.
- 68 procent upplever att de har en tillfredställande arbetsmiljö. 15 procent instämmer inte i att de har en tillfredställande arbetsmiljö.
- 62 procent upplever att det är ganska vanligt att företag inte fullt ut lever upp till gällande arbetsmiljökrav för att kunna erbjuda lägre priser.
- 58 procent av chaufförerna upplever inte att de kan påverka de anbud som företaget de arbetar på lämnar.
- 37 procent upplever inte att de kan påverka sin arbetssituation avseende arbetsbelastning.
- 54 procent upplever att de kan påverka sin arbetssituation avseende arbetstid och dygnsvila.
- 54 procent upplever att de kan påverka val av fordonets utrustning.

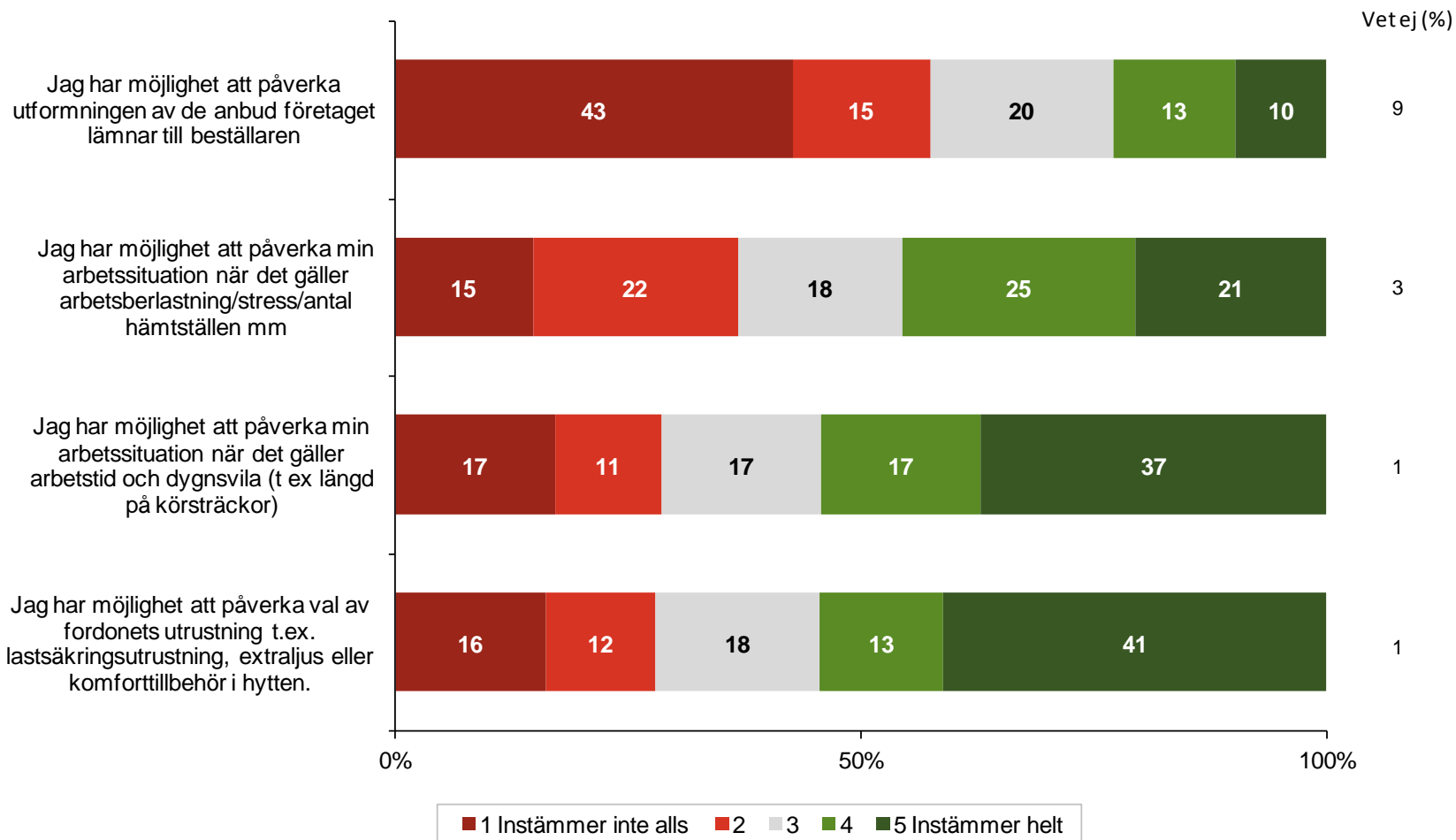
Det företag jag jobbar för har en aktuell arbetsmiljöpolicy (Bastal: 73)

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Hur väl instämmer du i följande påståenden?

Slutsatser

Undersökningen visar att det finns såväl gemensamma synpunkter som frågor där de olika målgruppernas upplevelser skiljer sig åt. Nedan listas och kommenteras några slutsatser som kan dras av undersökningen:

- Målgrupperna är överens om att arbetsmiljö bör vara ett prioriterat område i upphandlingar. De som handlar upp transporttjänster upplever också i hög utsträckning att så är fallet. Upphandlarna uppger att det vanligaste utvärderingskriteriet är ”ekonomiskt mest fördelaktiga” och inte bara pris. Samtidigt svarar 44 procent av anbudsgivarna nekande på påståendet att utvärderingskriterierna oftast tar hänsyn till såväl kvalitetsaspekter som pris.
- Såväl upphandlare som anbudsgivare och chaufförer upplever att det är vanligt att företag i branschen inte lever upp till gällande arbetsmiljökrav för att kunna erbjuda lägre priser i upphandlingar.
- Både upphandlare och anbudsgivare ger tydligt uttryck för att uppföljningen av anbuderna kan bli bättre. Att följa upp så att anbudsgivarna lever upp till sina åtaganden i enlighet med inlämnat anbud bör rimligen vara ett viktigt moment för att säkerställa såväl kvalitet i tjänsten som en god arbetsmiljö för de chaufförer som utför arbetet.
- För att bli bättre kravställare i underlagen önskar upphandlarna få bättre stöd via seminarier om arbetsmiljö. Även webbutbildningar och checklistor är ett önskvärt stöd.

Slutsatser

- De viktigaste kravet som upphandlare bör ställa för att säkerställa en god arbetsmiljö är att anbudsgivarna visar på att de följer lagstiftningen om arbetstider och dess förläggning.
- Hos chaufförerna finns en tveksamhet till om de som beställer transporterna har kännedom om deras arbetssituation. 68 procent upplever dock att de har en tillfredsställande arbetssituation medan 15 procent inte instämmer i påståendet.
- 60 procent av chaufförerna uppger att företaget de arbetar på har ett skyddsombud. Men möjligheten att påverka sin arbetssituation och framför allt utformningen av anbuden som lämnas är för de flesta låg.

Kontakt Markör

För frågor kontakta:

- Peter Linsér
- peter.linser@markor.se
- 070-697 85 05

